

ROMÂNIA

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
PREȘEDINTE
Intrare Nr. 1/1953/MC
20 Luna 07 Ziua 09

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

Domnului Ion-Marcel Ciolacu
Președintele Camerei Deputaților

Domnului Robert-Marius Cazan
Vicepreședinte al Senatului

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL
Nr. 2/1484CP/08.07.2020

Parlamentul României
CAMERA DEPUTAȚILOR
BIROUL PERMANENT București, 9 iulie 2020
Nr. 515.....din 13.07.2020

În temeiul art. 34 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență, cu modificările și completările ulterioare, prezint alăturat informarea privind starea de urgență instituită pe întregul teritoriu al României prin Decretul nr. 195/2020 și prelungită prin Decretul nr. 240/2020.

~~PREȘEDINTELE ROMÂNIEI~~
KLAUS WERNER IOHANNIS

**STAREA DE URGENȚĂ PE ÎNTREGUL TERITORIU AL ROMÂNIEI,
INSTITUITĂ PRIN DECRETUL NR. 195/2020 ȘI PRELUNGITĂ PRIN
DECRETUL NR. 240/2020**

**Evenimentele care au determinat instituirea și prelungirea măsurii excepționale,
acțiunile întreprinse și măsurile necesare pentru prevenirea și întărirea
capacității de răspuns a statului în caz de epidemie**

**- BUCUREȘTI -
IULIE 2020**

CUPRINS

I. EVENIMENTELE CARE AU DETERMINAT INSTITUIREA ȘI PRELUNGIREA STĂRII DE URGENȚĂ PE TERITORIUL ROMÂNIEI	5
II. ACȚIUNI ÎNTREPRINSE ÎN PERIOADA STĂRII DE URGENȚĂ.....	11
1. PREȘEDINTELE ROMÂNIEI – PRINCIPALUL VECTOR DE COMUNICARE ÎN RELAȚIA CU CETĂȚENII PE PERIOADA STĂRII DE URGENȚĂ.....	12
2. STABILIREA CADRULUI GENERAL DE ACȚIUNE ȘI A STRATEGIEI DE COMBATERE A EPIDEMIEI COVID-19 LA NIVELUL CSAT	13
3. CONSULTĂRI CONSTANTE CU GUVERNUL ROMÂNIEI ȘI EVALUĂRI PERIODICE ALE SITUAȚIEI EPIDEMIOLOGICE PE TERITORIUL ȚĂRII NOASTRE	15
4. DIALOG CONSTANT CU REPREZENTANȚII TUTUROR CULTELOR ȘI BISERICILOR DIN ROMÂNIA.....	24
5. COLABORARE CONSTANTĂ CU ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A SĂNĂTĂȚII.....	25
6. PREȘEDINTELE ROMÂNIEI A ACȚIONAT FERM PENTRU UN RĂSPUNS COORDONAT AL UNIUNII EUROPENE ÎN VEDEREA LIMITĂRII EFECTELOR NEGATIVE ALE PANDEMIEI LA NIVEL EUROPEAN	26
7. CONSOLIDAREA RELAȚIILOR EXTERNE ALE ROMÂNIEI CU ACCENT PE COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ ȘI SCHIMBUL DE EXPERTIZĂ PRIVIND COMBATERE PANDEMIEI	34
III. MĂSURI NECESARE PENTRU PREVENIREA ȘI ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII DE RĂSPUNS A STATULUI ÎN CAZ DE EPIDEMIE	37
DIALOG STRUCTURAT ÎNTRE SISTEMELE PUBLICE ȘI ACȚIUNI INTERINSTITUȚIONALE COORDONATE	37
REFORMAREA ȘI DIGITALIZAREA ADMINISTRAȚIEI, PROFESIONALIZAREA FUNCȚIEI PUBLICE	38
COLABORAREA CONSTANTĂ ÎNTRE AUTORITĂȚI ȘI SOCIETATEA CIVILĂ ÎN BENEFICIUL CETĂȚENILOR	40
PARTENERIAT AUTENTIC ÎNTRE MEDIUL DE AFACERI ȘI AUTORITĂȚI	41
IDENTIFICAREA MODALITĂȚILOR DE COMBATERE EFICIENTĂ A ȘTIRILOR FALSE ȘI DEZINFORMĂRII	41
REALIZAREA UNEI INFRASTRUCTURI SANITARE FUNCȚIONALE.....	42
RELANSAREA ECONOMICĂ ȘI CONTINUAREA MĂSURILOR DE SPRIJINIRE A DOMENIILOR COMPETITIVE	44
PREGĂTIREA NOULUI AN ȘCOLAR ÎN CONDIȚII DE MAXIMĂ SIGURANȚĂ. ACCELERAREA REFORMELOR ÎN SISTEMUL EDUCAȚIONAL.....	47
SECURITATEA CETĂȚENILOR ȘI CREȘTEREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE A INSTITUȚIILOR	50
NECESITATEA ELABORĂRII UNUI CADRU LEGISLATIV COERENT ȘI MODERN ÎN PRIVINȚA MĂSURILOR EXCEPȚIONALE.....	54

Pandemia COVID-19 a generat o criză la nivel mondial care a reclamat din partea tuturor statelor acțiuni rapide și soluții inedite. Întregul efort – de o dimensiune fără precedent pe timp de pace în istoria noastră recentă – s-a concentrat pe limitarea răspândirii virusului și protejarea cetățenilor. Noul coronavirus a schimbat radical viețile tuturor și a pus la încercare sistemele de sănătate, de protecție socială, precum și pe cele economice ale statelor lumii.

În data de 16 martie 2020, Președintele României a semnat decretul privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României, în urma evaluării situației epidemiologice naționale și internaționale, a consultării membrilor Guvernului și a dialogului cu reprezentatii organismelor internaționale și specialiștii în epidemiologie și sănătate publică, protejarea și siguranța cetățenilor fiind un obiectiv fundamental.

Din cauza vulnerabilităților sistemice, efortul autorităților române de a gestiona o criză de asemenea anvergură a fost cu atât mai anevoios. Diletantismul și lipsa de responsabilitate a guvernelor anterioare au avut un impact negativ asupra capacității statului de a răspunde unei asemenea amenințări.

În acest context intern și internațional, dominat de evoluții nefavorabile, a fost nevoie de o intervenție rapidă și eficientă din partea autorităților române pentru sprijinirea populației și a companiilor, precum și de un comportament responsabil și solidar din partea cetățenilor. Evoluția situației epidemiologice la nivel național a condus la evidențierea unor carențe majore în toate sistemele publice, mai cu seamă în sistemul medical, unde s-a constatat lipsa unor stocuri de materiale sanitare care să acopere nevoile urgente și esențiale. Mai mult, pandemia a scos la iveală o serie de fragilități sistemice, precum o economie națională puternic dezechilibrată, lipsa investițiilor publice, productivitate scăzută și o capacitate administrativă redusă.

În pofida acestor condiții deosebite, instituțiile implicate direct în managementul crizei au reușit, prin implementarea unor măsuri dure, excepționale, să diminueze efectele negative ale epidemiei COVID-19, acționând rapid, proporțional și eficient. Acest lucru nu ar fi fost posibil fără determinarea, profesionalismul și implicarea personalului medical și ale celor aflați în prima linie. A fost astfel evitată o criză sanitară de proporții și au fost salvate numeroase vieți omenești datorită modului în care toți actorii implicați și-au făcut datoria. De asemenea, răspunsul cetățenilor la apelul autorităților a fost unul covârșitor pozitiv. Prin modul responsabil și rațional în care au răspuns la ansamblul de măsuri sanitare instituite, românii au dovedit că au înțeles gravitatea situației și necesitatea respectării măsurilor adoptate. La rândul lor, sectorul neguvernamental și cel economic s-au alăturat demersurilor statului de a face față epidemiei, contribuția acestora fiind semnificativă.

Criza COVID-19 a creat o presiune uriașă pe marile sisteme publice, care, ani la rând, au fost subfinanțate și, uneori, gestionate fără simț de răspundere. În cei 30 de ani de la căderea comunismului, indiferența, mediocritatea, clientelismul,

incompetența, promovarea intereselor personale în detrimentul interesului public au generat probleme sistemice majore și au fragilizat mecanismele de funcționare ale statului, iar toate aceste lacune, coroborate cu situația excepțională impusă de pandemie, au limitat semnificativ spațiul de acțiune al autorităților statului, care au avut însă capacitatea să surmonteze aceste obstacole.

Pandemia a fost nu doar o grea piatră de încercare, ci și un avertisment foarte sever. Reformarea marilor sisteme publice este fundamentală pentru buna funcționare a statului, iar acest demers nu mai poate fi amânat la nesfârșit sau tratat cu superficialitate. Valorificând experiența acumulată în această perioadă, instituțiile și autoritățile publice trebuie să remedieze deficiențele constatate și să construiască strategii durabile care să le asigure eficiența. Funcția publică este doar un instrument de servire a interesului public, iar instituțiile nu mai pot fi captive unor interese de grup, aflate în contradicție cu interesul general. Reconstrucția statului este, așadar, prioritară. Pentru a face față provocărilor și evoluțiilor viitoare, România are nevoie de instituții credibile și eficiente, de un cadru legislativ stabil și coerent, de sisteme publice performante, de adaptabilitate, iar în centrul tuturor preocupărilor trebuie să se regăsească cetățeanul.

*

* *

Documentul de față prezintă concis și transparent acțiunile și inițiativele Președintelui României, subordonate obiectivelor prioritare urmărite, respectiv protejarea și siguranța cetățenilor, limitarea răspândirii pandemiei, protejarea și relansarea economiei, precum și o serie de măsuri menite să îmbunătățească răspunsul din partea statului în fața unor provocări asemănătoare în viitor.

I. EVENIMENTELE CARE AU DETERMINAT INSTITUIREA ȘI PRELUNGIREA STĂRII DE URGENȚĂ PE TERITORIUL ROMÂNIEI

Sănătatea reprezintă bunul cel mai de preț al omului, iar dimensiunea de sănătate publică este o componentă a securității naționale. De aceea, în fața unei amenințări la adresa vieții și integrității fizice a cetățenilor și, implicit, la adresa securității naționale, în consens cu Strategia Națională de Apărare a Țării, necesitatea creșterii capacității de reacție rapidă a sistemului de sănătate publică în cazul apariției unor situații speciale care pun în pericol sănătatea populației, situații de urgență sau pandemii a fost plasată pe primul plan.

La 30 ianuarie 2020, Organizația Mondială a Sănătății (OMS) recunoscuse riscurile majore reprezentate de epidemia cu noul coronavirus numit SARS-CoV-2, declarând-o situație de urgență pentru sănătatea internațională, motivată de faptul că acesta nu putea fi comparat cu niciun virus anterior (precum SARS-CoV-1 sau MERS), fiind total atipic ca manifestare a bolii, agresivitate și capacitate de transformare și adaptare la mediu. Aspectele de patogenitate și infecțiozitate erau neobișnuite, iar caracteristica principală o constituia imprevizibilitatea - atât în privința duratei perioadei de incubatie, cât și a perioadei de stare. La data de 11 februarie 2020, OMS a stabilit oficial titulatura „COVID-19” pentru epidemia cu noul coronavirus. Dacă la data 13 ianuarie 2020 a fost consemnată în mod oficial extinderea pandemiei în afara frontierelor Chinei, la 26 februarie infecția era prezentă deja pe toate continentele, cu excepția Antarcticii, iar numărul cazurilor noi raportate în afara Chinei depășise numărul cazurilor noi din China. Ulterior, evoluția situației epidemiologice la nivel mondial, generată de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2; a condus la declararea de către OMS a pandemiei în data de 11 martie 2020. Această criză sanitară fără precedent s-a reflectat negativ atât în planul sănătății publice, cât și în plan geopolitic, economic și social.

Efectele devastatoare ale infecției și gravitatea situației pandemice la nivel mondial au fost și sunt reliefate de numărul de cazuri confirmate, precum și de numărul de decese cauzate de COVID-19. Gradul de răspândire globală a cazurilor de infecție vorbește de la sine. Astfel, din datele OMS rezultă că, până la data de 13 februarie, coronavirusul cauzase peste 1.300 de decese și peste 60.000 de îmbolnăviri la nivel global, în peste 27 de țări, iar numărul total al cazurilor de îmbolnăvire cu COVID-19 depășise la nivel mondial cifra de 100.000, la data de 7 martie 2020. La începutul lunii aprilie, la nivel global, numărul cazurilor de îmbolnăvire cu COVID-19 depășise 1 milion.

În patru luni de la debut, pandemia a cuprins 210 state și teritorii de pe toate continentele, cu excepția Antarcticii.

Evoluția rapidă a numărului de infectări atât în Europa, cât și în restul lumii, a determinat guvernele să aplice măsuri necesare, dar nepopulare, de tipul carantinării,

obstrucționării liberei circulații, închiderii frontierelor și blocării unor activități economice, pentru ca epidemia să nu scape de sub control. Experiența mondială a dovedit că statele care s-au mobilizat din timp și și-au însușit lecțiile oferite de statele care s-au confruntat cu epidemia mai devreme au câștigat timp prețios în lupta cu această boală.

De altfel, încă din data de 26 februarie 2020, Comisia Europeană a solicitat statelor Uniunii Europene să revizuiască planurile de pregătire pentru pandemie și să informeze Comisia cu privire la modul în care intenționează să le implementeze.

Având în vedere evoluția situației epidemiologice la nivel internațional, Președintele României a decis convocarea Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT) încă din data de 24 februarie 2020, cu mult înainte ca Organizația Mondială a Sănătății (OMS) să declare pandemia și înainte de înregistrarea primului caz de îmbolnăvire cu COVID-19 în România. Astfel, în cadrul ședinței CSAT din data de 26 februarie 2020, au fost analizate măsurile deja întreprinse pentru monitorizarea și managementul unor potențiale cazuri de infecție cu noul coronavirus, precum și metodologia de împiedicare a răspândirii acestui virus pe teritoriul României. Cea mai stringentă problemă la acea dată o reprezenta aprovizionarea unităților sanitare și a celorlalte instituții implicate, la parametri adecvați, cu produse și echipamente de protecție de strictă necesitate, în contextul inexistenței la nivel național a unor stocuri de materiale sanitare.

Prin raportare la capacitatea sistemului medical de a răspunde nevoilor, dar și la structura populației, România avea toate premisele unei evoluții nefavorabile a epidemiei. Astfel, din evaluarea în rândul populației vulnerabile, persoanele de peste 65 de ani reprezintă aproximativ 18% din totalul populației. De asemenea, starea de sănătate a populației a constituit un alt element predictiv important pentru posibila evoluție nefavorabilă a pandemiei, dat fiind faptul că în celelalte țări majoritatea deceselor se înregistraseră pe fondul existenței unor boli asociate. Or, afecțiunile preexistente în cazul deceselor asociate COVID-19, respectiv bolile cardiovasculare, diabetul zaharat și cancerul, sunt categorii de afecțiuni cu o rată de incidență semnificativă la nivelul populației țării noastre. Totodată, România se situează pe primele poziții la nivel mondial privind probabilitatea de deces între vârstele de 30 și 70 de ani ca urmare a dezvoltării unor boli cardiovasculare, a diabetului, cancerului sau unor boli pulmonare cronice, element extrem de relevant în evaluarea factorilor de risc ai posibilei evoluții nefavorabile a îmbolnăvirilor cu noul coronavirus.

Totodată, în evaluarea situației și aprecierea necesității instituirii stării de urgență, s-a luat în considerare una dintre caracteristicile esențiale care diferențiază România de celelalte state europene, și anume, existența celei mai numeroase diaspore din Europa. Astfel, numai în luna martie au revenit pe teritoriul național circa 250.000 de persoane, mai ales dinspre granițele de vest ale țării. În contextul pandemiei, revenirea pe teritoriul

național a unui număr important de români din diaspora, inclusiv din zone clasificate drept „roșii” și „galbene”, a reprezentat una dintre cele mai mari provocări pentru autoritățile române și un argument determinant pentru instituirea stării de urgență.

În consens cu recomandările OMS și pornind de la experiența unor țări precum China, Italia și Spania, autoritățile române au acționat prompt pentru a furniza servicii precum: testarea de laborator; detectarea, izolarea și tratarea fiecărui caz; urmărirea contactilor și evaluarea riscurilor; analize și supravegheri epidemiologice; politici bazate pe dovezi cu privire la intervențiile non-farmaceutice și recomandări pentru sectoarele de sănătate și alte sectoare cu privire la rolurile lor în răspunsul la pandemie, inclusiv suplimentarea de urgență a resurselor și a dotărilor în vederea combaterii și tratării COVID-19.

Decizia instituirii stării de urgență a fost rezultatul evaluării continue asupra situației epidemiologice naționale și internaționale, în dinamica ei, a consultării cu membrii Guvernului și a dialogului cu reprezentanții organismelor internaționale, cu experții în epidemiologie și sănătate publică. De asemenea, s-a avut în vedere experiența țărilor în care se înregistrase o transmitere comunitară pe scară largă (China, Iran, Italia, Spania). În aceste state, mobilizarea autorităților și implementarea unor măsuri de urgență s-au impus cu necesitate pentru limitarea răspândirii virusului.

România, care încă nu se confrunta cu transmitere comunitară, trebuia să valorifice această experiență, intervenția rapidă a autorităților române fiind singura în măsură să contribuie la încetinirea transmiterii virusului și la susținerea sistemului de sănătate pentru a atenua impactul epidemiei.

Sintetizând, instituirea stării de urgență a fost determinată de:

- evoluția situației epidemiologice internaționale la nivelul a peste 150 de țări, la momentul respectiv existând 160.000 de persoane infectate și peste 5.800 de decese;
- experiența țărilor grav afectate de evoluția virusului, concretizată în măsurile cu impact pozitiv luate de acestea în limitarea răspândirii noului coronavirus: acțiuni în planul sănătății publice, concomitent cu limitarea sau întreruperea activităților socio-economice neesențiale, prin restrângerea exercitării unor drepturi și libertăți fundamentale, fără de care celelalte acțiuni desfășurate nu ar fi avut efectul scontat;
- instituirea unor măsuri excepționale la nivelul statelor europene, în principal cele limitrofe, dar și cele cu comunități mari de cetățeni români, în scopul prevenirii răspândirii comunitare a infecției;
- dinamica situației epidemiologice pe teritoriul României și evaluarea riscului de sănătate publică pentru perioada imediat următoare, cu potențial de creștere masivă a numărului de persoane infectate cu coronavirusul SARS-CoV-2.

În acest context intern și internațional excepțional și în condițiile în care situația epidemiologică nu putea fi previzionată, se impunea instituirea unei măsuri excepționale de natură să protejeze interesul public general. Neadoptarea unor măsuri urgente, cu caracter excepțional, în domeniul social și economic, pentru limitarea infectării cu coronavirusul SARS-CoV-2 în rândul populației ar fi avut un impact deosebit de grav, în principal asupra vieții și, în subsidiar, asupra sănătății persoanelor.

La data de 16 martie 2020, România înregistra 168 de cazuri de îmbolnăviri, dar niciun deces, în timp ce Italia înregistra 24.747 de cazuri și 1.809 decese, iar Spania 7.753 de cazuri și 288 de decese.

În vederea asigurării asistenței medicale pentru pacienții testați pozitiv cu virusul SARS-CoV-2, a fost elaborat și implementat un Plan de măsuri pentru pregătirea spitalelor în contextul epidemiei de COVID-19, cu desemnarea spitalelor de linia I și a spitalelor suport, astfel încât riscul de extindere a cazurilor de îmbolnăvire să fie limitat și să nu pună în pericol întregul sistem sanitar. Cu toate acestea, au fost situații în care spitalele au devenit punctul de plecare al unor focare extinse de infecție, fapt ce a determinat necesitatea adoptării imediate de măsuri drastice pentru gestionarea acestora.

Ținând cont de toate aceste aspecte, în temeiul prevederilor art. 93 alin. (1), ale art. 3 și art. 10 din OUG nr. 1/1999 și având în vedere Hotărârea CSAT nr. 30/2020 privind necesitatea instituirii stării de urgență și Planul de acțiune la instituirea stării de urgență, la data de 16 martie 2020, Președintele României, prin Decretul nr. 195/2020, a instituit starea de urgență pe teritoriul României.

În perioada premergătoare deciziei de prelungire a stării de urgență în România, extinderea răspândirii intracomunitare în principalele 5 state europene cu comunități mari de cetățeni români (Italia, Franța, Spania, Germania și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord) a determinat adoptarea de către aceste state a unor măsuri de prevenire, cu impact economic negativ. Măsurile luate au avut drept consecință pierderea surselor de venit ale unei părți a cetățenilor români care lucrau în aceste state și, implicit, revenirea acestora în țară pe cale aeriană, dar și terestră, aspect care a condus la creșterea riscului de apariție a unor cazuri noi.

Pe întreaga perioadă a stării de urgență, situația îmbolnăvirilor și a deceselor a fost monitorizată permanent pentru fundamentarea deciziilor privind menținerea sau încetarea măsurii stării de urgență.

Anterior deciziei de prelungire a stării de urgență, s-a constatat că numărul de îmbolnăviri și decese provocate de COVID-19 a înregistrat curbe ascendente, că se menține contextul excepțional care a determinat instituirea stării de urgență și că interesul public general reclamă menținerea aplicării măsurilor deja adoptate, precum și adoptarea unor noi măsuri.

Sintetizând, la fundamentarea deciziei prelungirii stării de urgență s-au avut în vedere următoarele:

- pe plan mondial, atât numărul de persoane infectate cu coronavirusul SARS-CoV-2, cât și numărul de decese provocate de acesta creștea semnificativ, fără să existe semne certe ale unei eventuale încetiniiri a ritmului evoluției pandemiei sau ale unei plafonări a numărului de cazuri, în pofida restricțiilor fără precedent adoptate de multe dintre statele lumii;
- de la momentul instituirii stării de urgență pe teritoriul României prin Decretul nr. 195/2020, atât numărul de îmbolnăviri, cât și numărul de decese provocate de coronavirusul SARS-CoV-2 au înregistrat curbe ascendente;
- în pofida măsurilor restrictive și de distanțare socială, ne confruntăm cu transmitere intracomunitară, în unele zone fiind necesară instituirea carantinei totale;
- subzista necesitatea menținerii cadrului care să permită:
 - asigurarea în regim de urgență a materialelor și echipamentelor de protecție, a dezinfectanților, medicamentelor, materialelor sanitare, a dispozitivelor medicale sau a altor produse necesare în contextul gestionării pandemiei de COVID-19;
 - rechizițiile de bunuri și prestările de servicii în interes public, în condițiile legii;
 - utilizarea materialelor din rezervele de stat sau de mobilizare;
 - asigurarea și menținerea capacității de intervenție a forțelor de ordine, atât pentru aplicarea, cât și pentru urmărirea respectării măsurilor restrictive instituite;
- necesitatea adaptării măsurilor pentru a permite buna funcționare a instituțiilor publice, a unor infrastructuri care să asigure servicii esențiale pentru populație, stat și operatorii economici și pentru a diminua efectele generate de reducerea unor activități economice și sociale, ca urmare a măsurilor cu caracter preventiv sau restrictiv destinate protejării populației României;
- necesitatea menținerii și adaptării măsurilor de protecție socială și de protejare a economiei.

Față de această situație, în temeiul prevederilor art. 93 alin. (1) și ale art. 100 din Constituția României, ale art. 3 și art. 10 din OUG nr. 1/1999 și având în vedere Hotărârea CSAT nr. 51/2020 privind necesitatea prelungirii stării de urgență și Planul de acțiune la prelungirea stării de urgență, Președintele României, prin Decretul nr. 240/2020, a prelungit starea de urgență pe teritoriul României pentru o perioadă de încă 30 de zile, începând cu data de 15 aprilie 2020.

La data încetării stării de urgență (14.05.2020), România înregistra 16.247 de cazuri de îmbolnăvire, 1.046 de decese, un număr de cazuri vindecate (9.053) mai mare decât numărul de cazuri active (6.148) și 225 de pacienți internați în secțiile de ATI.

Este de menționat că pe toată durata stării de urgență nu s-au înregistrat depășiri de capacitate în sectorul ATI. Prin comparație, la data de 14.05.2020, Italia înregistra un total de 221.216 cazuri de îmbolnăvire cu 30.911 de decese, iar Spania înregistra un total de 228.030 cazuri și 26.920 de decese.

Prin promptitudinea reacției autorităților la criza sanitară, prin cadrul excepțional creat odată cu instituirea stării de urgență, precum și prin măsurile luate, România s-a dovedit a fi una dintre țările cu capacitatea instituțională de a gestiona în mod adecvat riscurile asociate COVID-19 și de a acționa rapid, oportun și corect pentru limitarea răspândirii pandemiei. Astfel, datele statistice de la nivel mondial și european relevă faptul că, deși nu dispune de resursele financiare și materiale ale altor state membre ale Uniunii Europene și nici de un sistem sanitar performant, România a gestionat în mod eficient această criză sanitară, măsurile dispuse de autorități, cu maximă transparență, fiind adecvate și aplicate cu fermitate și coerență instituțională, aspect reliefat de indicatorii care definesc situația din România.

Răspunsul guvernamental a fost adaptat la dinamica situației, prin implementarea unui cumul de măsuri, urmată de adoptarea în regim de urgență a unor strategii de management al epidemiei, cu aplicabilitate imediată și graduală, având ca scop protejarea populației, restrângerea focarelor de infecție prin distanțare socială și reducerea presiunilor pe sistemul de sănătate.

Aceste rezultate nu ar fi fost posibile fără sprijinul cetățenilor, fără respectarea măsurilor de către aceștia, fără implicarea cadrelor medicale, a forțelor de ordine publică, dar și a voluntarilor, a organizațiilor neguvernamentale și, nu în ultimul rând, a mediului privat care, deși puternic afectat din punct de vedere economic, a sprijinit în mod activ eforturile autorităților. Deși restricțiile impuse au fost fără precedent în perioada postdecembristă, justiția și proporționalitatea acestora au fost întărite și de comportamentul majorității cetățenilor, care le-au asimilat și le-au integrat în viața lor de zi cu zi.

II. ACȚIUNI ÎNTEPRINSE ÎN PERIOADA STĂRII DE URGENȚĂ

Conform art. 93 din Constituție, Președintele României instituie, potrivit legii, starea de asediu sau starea de urgență în întreaga țară ori în unele unități administrativ-teritoriale și solicită Parlamentului încuviințarea măsurii adoptate, în cel mult 5 zile de la luarea acesteia. Atribuțiile Președintelui în privința instituirii măsurilor excepționale și, eventual, a încetării acestora înainte de termenul stabilit sunt raportate la rolul său constituțional.

Președintele României reprezintă statul român și este garantul independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării. În calitatea sa de reprezentant al statului român, Președintele României acționează pentru gestionarea crizei care necesită instituirea unei măsuri excepționale, atât în plan intern, cât și în plan extern.

Totodată, Președintele României veghează la respectarea Constituției și la buna funcționare a autorităților publice, exercitând funcția de mediere între puterile statului, precum și între stat și societate. De aceea, pe durata stării de urgență, Președintele trebuie să manifeste un rol activ printr-o evaluare permanentă a situației de criză care a determinat instituirea măsurii excepționale, realizându-și funcția de mediere prin inițierea unui dialog amplu, în primul rând cu Guvernul, dar și cu celelalte instituții sau autorități cu responsabilități în domeniul gestionării stării de urgență. Numai astfel, în funcție de evoluția evenimentelor care au generat instituirea măsurii excepționale, Președintele poate decide, în condițiile legii, fie încetarea stării de urgență, fie prelungirea acesteia.

În acord cu statutul său constituțional, prin acțiunile întreprinse în calitate de Președinte al CSAT, precum și prin dialogul cu Guvernul și celelalte instituții și autorități, Președintele s-a asigurat că, prin acțiunile întreprinse pentru combaterea epidemiei de COVID-19, este menținut justul echilibru între protecția sănătății publice și restricțiile impuse. Totodată, acest dialog i-a permis Președintelui României să evalueze și în ce măsură rațiunile cadrului excepțional instituit mai subzistă.

La nivel european, Președintele s-a aflat într-un dialog intens cu liderii Uniunii Europene, implicându-se în identificarea soluțiilor pentru acordarea de sprijin tuturor statelor puternic afectate de pandemie. Președintele României a participat la videoconferințele cu membrii Consiliului European privind măsurile de gestionare a epidemiei COVID-19, prezentând public temele analizate și punctul de vedere al țării noastre. În urma tuturor discuțiilor avute și a implicării Președintelui, România a primit un consistent ajutor financiar din partea Uniunii Europene și are posibilitatea de a accesa în continuare sume importante din fondurile europene.

1. Președintele României – principalul vector de comunicare în relația cu cetățenii pe perioada stării de urgență

În condițiile unei situații fără precedent și a incertitudinii cu care s-a confruntat întreaga lume, ca autoritate investită de Constituție să decidă asupra necesității instituirii stării de urgență, Președintele României și-a asumat rolul de principal vector de comunicare în relația cu românii, astfel încât aceștia, oriunde s-ar fi aflat, să primească la timp informațiile esențiale cu privire la acțiunile pe care autoritățile urmau să le întreprindă, cu consecințe importante asupra vieții, sănătății și activității lor.

Astfel, în 24 februarie 2020, când era evident că țara noastră nu va fi ocolită de efectele epidemiei și că se impuneau măsuri preventive, a fost comunicată decizia de convocare a CSAT cu două zile înainte ca acesta să se întrunească. Deși la acel moment nu fusese înregistrat vreun caz de îmbolnăvire în România, Președintele a asigurat comunitatea de români din Italia, în special cea din zonele puternic afectate, de faptul că este în contact permanent cu instituțiile responsabile ale statului pentru a monitoriza situația din zonele aflate în carantină și în care locuiesc români.

Pentru a face posibilă lupta împotriva epidemiei de coronavirus și pentru a permite adaptarea conduitei la nivelul întregii societăți, decizia de instituire a stării de urgență a fost comunicată public cu două zile înainte de emiterea decretului. În același scop, decizia de prelungire a stării de urgență a fost anunțată cu o săptămână înainte de emiterea decretului. Predictibilitatea în vederea adaptării conduitei a fost avută în vedere și la anunțarea cu mai bine de zece zile înainte a deciziei de a nu prelungi măsura excepțională. Acest lucru a fost posibil datorită consultării permanente cu Guvernul și constantei informări cu privire la situația epidemiologică.

Pe întreaga durată a stării de urgență, Președintele a oferit o permanentă perspectivă a modului în care autoritățile urmau să acționeze, explicând măsurile cu impact direct asupra populației și necesitatea respectării lor. În același scop, Președintele României a comunicat transparent rezultatele fiecărei întâlniri de evaluare și prezentare a măsurilor cu privire la gestionarea epidemiei COVID-19 avute cu reprezentanții guvernamentali cu atribuții și responsabilități în domeniu. În acest mod, s-a evitat instalarea panicii la nivelul societății, s-a asigurat un grad ridicat de conformare la măsurile stabilite, contribuind astfel la eficiența acestora.

Pe fondul creșterii alarmante a știrilor false cu privire la epidemie, un fenomen periculos pentru siguranța națională pentru că erodează încrederea cetățenilor în autorități, pozițiile publice ale Președintelui României au avut rolul de a demonta dezinformările și teoriile de tip *fake news* propagate în spațiul public.

Pe toată durata stării de urgență, Președintele României a acționat ca un factor de coeziune prin mesajele și îndemnul la responsabilitate și solidaritate pe care le-a transmis cetățenilor, subliniind de fiecare dată că doar printr-un efort comun, cu respectarea de către toți a măsurilor impuse de autorități, criza va putea fi depășită cu bine.

2. Stabilirea cadrului general de acțiune și a strategiei de combatere a epidemiei COVID-19 la nivelul CSAT

Încă de la primele suspiciuni legate de posibilitatea răspândirii noului coronavirus în România, s-a acționat gradual, prin analiza stării de fapt și stabilirea instituțiilor responsabile, precum și prin elaborarea unei strategii de abordare integrată a acestei amenințări, astfel încât populația să fie informată permanent, în mod corect și transparent, să fie evitată proliferarea unei stări de panică și să se aplice măsurile de prevenire a infectării.

Astfel, în cadrul ședinței CSAT din 26 februarie 2020, s-a hotărât ca autoritățile să întreprindă o serie de măsuri pentru împiedicarea răspândirii SARS-CoV-2 pe teritoriul României, respectiv:

- Guvernul să asigure resursele financiare necesare pentru realizarea achizițiilor de urgență prevăzute în OUG nr. 11/2020;
- Instituțiile implicate în pregătirile pentru prevenirea și managementul cazurilor de infecții cu SARS-CoV-2 să întreprindă următoarele acțiuni:
 - Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Sănătății, în colaborare cu Oficiul Național pentru Achiziții Centralizate - să asigure elaborarea metodologiei de constituire, utilizare și reîntregire a stocurilor de urgență, conform OUG nr. 11/2020, iar, ulterior, să demareze procedurile de achiziție pentru produsele prevăzute în aceste stocuri, prin licitație deschisă;
 - Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Sănătății - să asigure finalizarea și transmiterea Planului Național Generic de Pregătire și Răspuns la Evenimente Epidemiologice de Boală Transmisibilă de Importanță Națională;
 - Ministerul Sănătății, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Interne și Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor - să transmită către toate instituțiile și autoritățile implicate procedurile referitoare la măsurile epidemiologice de prevenție și gestionare a cazurilor suspecte sau confirmate de infecție cu noul coronavirus;
 - Ministerul Sănătății - să elaboreze procedurile referitoare la aplicarea, finanțarea și decontarea cheltuielilor pentru implementarea măsurilor de carantină pe teritoriul național;

- Ministerul Apărării Naționale - să acorde, în continuare, sprijin, prin punerea la dispoziție a mijloacelor aeriene pentru transportul cetățenilor români, atunci când aeronavele SMURD sunt indisponibile sau sunt neadecvate pentru capacitatea de transport care este necesară, ca spațiu sau ca număr de persoane;
- Ministerul Afacerilor Externe - să asigure coordonarea măsurilor și a informațiilor necesare pentru repatrierea cetățenilor români și să sprijine Ministerul Sănătății, în colaborarea cu celelalte state, pentru prevenirea și controlul răspândirii infecțiilor cu SARS-CoV-2;
- Autoritățile publice locale și Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației - să finalizeze acțiunile de identificare și pregătire a spațiilor necesare pentru carantinarea eventualelor persoane care se întorc din zonele epidemice sau care au venit în contact cu persoane bolnave;
- Ministerul Sănătății și Ministerul Afacerilor Interne - să prezinte Consiliului Suprem de Apărare a Țării, trimestrial sau ori de câte ori se impune, rapoarte privind evoluția epidemiei COVID-19 pe teritoriul național.

Pe acest fond, s-au realizat analize ale situației, în vederea definirii acestui context excepțional și dificil de previzionat, cu impact general asupra populației și care a constituit o conjunctură extraordinară în sine, ce impunea măsuri excepționale.

Prin raportare la evoluția stării epidemiologice, decizia instituirii stării de urgență ca, de altfel, și cea de prelungire a acesteia au fost fundamentate pe:

- analiza efectuată de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării cu privire la necesitatea instituirii/prelungirii stării de urgență pe teritoriul României, precum și pe planurile de acțiune la instituirea/prelungirea stării de urgență, documente care au cuprins măsurile de primă urgență cu aplicabilitate directă și aplicabilitate graduală, stabilite pe baza analizelor realizate la nivel național, având în vedere experiența țărilor grav afectate de evoluția coronavirusului SARS-CoV-2, precum și măsurile care au fost dispuse pentru prevenirea și limitarea răspândirii acestuia la nivel internațional (Hotărârea CSAT nr. 30/16.03.2020 și Hotărârea CSAT nr. 51/13.04.2020);
- analizele Grupului de suport tehnico-științific privind gestionarea bolilor înalt contagioase pe teritoriul României, organism cu competențe în evaluarea alertelor internaționale emise de OMS în ceea ce privește bolile cu risc foarte crescut de răspândire pe teritoriul României, analiza vulnerabilităților pe care le generează apariția acestor boli, precum și stabilirea măsurilor necesar a fi implementate pentru limitarea efectelor negative;
- hotărârile Comitetului Național pentru Situații Speciale de Urgență (CNSSU), organism a cărui activitate s-a raportat în dinamică la evoluția situației pe teritoriul României;

- dialogul permanent cu Prim-ministrul și cu miniștrii direct implicați în gestionarea situației excepționale.

În domeniul ordine publică și siguranță națională, Consiliul Suprem de Apărare a Țării a analizat, avizat și aprobat documente în scopul actualizării cadrului normativ prin prisma măsurilor aplicabile pe durata stării de urgență. Aceste hotărâri au vizat aprobarea regulilor de angajare a forțelor Ministerului Apărării Naționale, participante la misiunile de sprijin, precum și avizarea unor proiecte de acte normative care cuprindeau măsuri necesare a fi adoptate pe durata stării de urgență.

Ulterior, în contextul prelungirii cu 30 de zile a stării de urgență, Consiliul Suprem de Apărare a Țării a adoptat hotărâri prin care a avizat, respectiv a aprobat: propunerile de rectificare a bugetului de stat pentru anul 2020 ale Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Român de Informații, Serviciului de Informații Externe, Serviciului de Protecție și Pază și ale Serviciului de Telecomunicații Speciale; achiziționarea de mijloace specifice de protecție și intervenție pentru dotarea structurilor Ministerului Afacerilor Interne; sprijinul acordat Republicii Moldova pentru gestionarea situației și împiedicarea răspândirii epidemiei COVID-19; sprijinul acordat Statelor Unite ale Americii pentru gestionarea situației și împiedicarea răspândirii epidemiei de COVID-19.

3. Consultări constante cu Guvernul României și evaluări periodice ale situației epidemiologice pe teritoriul țării noastre

Impactul pandemiei de COVID-19 asupra sănătății publice și incidența acesteia nu numai asupra sistemului sanitar, ci și asupra altor domenii ale societății au impus instituirea unor măsuri cu aplicare imediată și a unora cu aplicare graduală.

Calificând criza generată de epidemia de COVID-19 ca reprezentând o problemă urgentă și de importanță deosebită cu care s-a confruntat și încă se mai confruntă societatea românească, pe perioada stării de urgență, Președintele României s-a consultat permanent cu Guvernul.

Totodată, în virtutea rolului său constituțional, Președintele României a participat constant la videoconferințe cu autoritățile guvernamentale, cu managerii de spitale, cu prefectii și șefii instituțiilor publice deconcentrate pentru a afla în mod direct care sunt problemele cu care se confruntă și pentru a se asigura că măsurile decise la nivel executiv sunt suficiente.

Aceste evenimente au fost anunțate în mod transparent în agenda Președintelui României, iar rezultatul dialogului cu autoritățile din domeniu a fost, de fiecare dată, comunicat public.

3.1. Întâlniri permanente pentru monitorizarea evoluției epidemiologice și identificarea soluțiilor adecvate

Prioritatea consultărilor Președintelui cu Guvernul a reprezentat-o evoluția situației epidemiologice și adoptarea celor mai adecvate măsuri din domenii conexe care să susțină sistemul medical.

Pe durata stării de urgență, au avut loc întâlniri cu reprezentanți ai Guvernului și cu alți factori de decizie în gestionarea epidemiei de COVID-19 cu privire la:

- evaluarea impactului asupra populației generat de măsurile adoptate;
- situația la zi a cazurilor de infectare cu noul coronavirus;
- starea bolnavilor și a celor aflați la anestezie și terapie intensivă;
- starea economiei și măsuri de creștere și îmbunătățire a acesteia;
- măsuri de protecție socială, mai ales pentru categoriile de populație vulnerabile;
- măsuri fiscal-bugetare pentru cetățeni și întreprinderile mici și mijlocii;
- situația din educație și măsurile concrete pentru elevi și cadrele didactice;
- acordarea unor ajutoare umanitare;
- relansarea economică și dezvoltarea durabilă.

Discuțiile din cadrul acestor consultări au vizat toate aspectele cu impact direct asupra sănătății publice, respectiv comunicarea în sănătate publică, distanțarea fizică, izolarea și carantinarea, monitorizarea și supravegherea și, nu în ultimul rând, testarea. În urma acestor consultări, au fost adoptate o serie de măsuri.

Măsurile pentru asigurarea unei comunicări publice transparente au vizat:

- Centrul național de supraveghere și control al bolilor transmisibile a publicat pe website informații despre noul coronavirus, inclusiv informații despre transmitere și prevenirea infectării (practici de igienă a mâinilor, distanțare socială, unde se pot cere informații medicale etc.);
- o campanie amplă de comunicare pe toate canalele media a fost derulată încă din februarie; Consiliul Național al Audiovizualului, în data de 27 februarie, a solicitat radiodifuzorilor, care difuzează servicii de programe comerciale la nivel local, regional și național, să difuzeze, în regim de anunț public, spoturile audio-video incluse în campania de informare a populației, desfășurată de Ministerul Afacerilor Interne, prin Departamentul pentru Situații de Urgență, cu privire la reducerea riscurilor de infectare cu noul coronavirus.
- briefing-uri de presă, discursuri oficiale și opinii ale specialiștilor și medicilor au fost difuzate zilnic pe toate canalele media;
- au fost create website-uri oficiale, inclusiv o pagină web a Guvernului dedicată

COVID-19;

Măsurile de distanțare fizică au vizat:

- interzicerea tuturor evenimentelor publice și private cu peste 1.000 de persoane desfășurate în spații deschise sau închise - începând cu data de 6 martie;
- închiderea școlilor - începând cu data de 11 martie;
- noi măsuri au fost introduse gradual: restricționarea activităților cu peste 50 de persoane în spații închise; aplicarea unor măsuri preventive obligatorii în transportul public și de către comercianții cu amănuntul; munca la domiciliu și telemunca au fost recomandate angajatorilor publici și privați, alături de decalarea obligatorie a programului de lucru pentru a evita aglomerația din mijloacele de transport – din 9-13 martie;
- închiderea cabinetelor stomatologice și a magazinelor de comerț cu amănuntul neesențiale (excluzând supermarketurile și farmaciile) – începând cu data de 22 martie;
- restricționarea libertății de mișcare, cu anumite excepții;
- măsuri de carantinare a anumitor zone/orașe: restricționarea circulației interne în orașul Suceava și opt comunități rurale din împrejurimi din 30 martie, urmată de preluarea de către o conducere militară a Spitalului Județean de Urgență „Sfântul Ioan cel Nou” din Suceava; carantinarea orașului Țândărei din 5 aprilie.

Măsurile de izolare și carantină au vizat:

- emiterea primelor reglementări privind carantina de către Comitetul Național pentru Situații Speciale de Urgență, printre care recomandarea de carantină timp de 14 zile, în spații de cazare identificate de autorități, pentru persoanele care se întorc din provinciile cu focare confirmate din China și din croaziere cu cazuri confirmate - începutul lunii februarie;
- emiterea de către Guvern a primelor formulare de identificare a cazurilor suspecte și a contactilor – luna februarie;
- impunerea carantinei obligatorii de 14 zile pentru persoanele care se întorceau din China continentală (provincia Hubei) și din 12 localități din Italia și a unei perioade de autoizolare la domiciliu de 14 zile pentru persoanele care se întorceau din alte provincii/orașe din China continentală și din alte localități din regiunile Lombardia și Veneto din Italia - din 24 februarie;
- definirea zonelor roșii, galbene și verzi în funcție de numărul de cazuri declarate și actualizarea listei de către Centrul Național de Supraveghere și Control al bolilor transmisibile - începutul lunii martie;
- instituirea obligativității carantinei de 14 zile pentru persoanele care se întorc din zonele „roșii” și a unei perioade de izolare de 14 zile la domiciliu pentru toate

- persoanele care se întorc din zonele „galbene” - din 11 martie;
- testarea cazurilor simptomatice care intră în România - din luna martie;
- impunerea izolării sau a carantinei de 14 zile pentru toate persoanele care se întorc din străinătate - din 24 martie;
- înăsprirea sancțiunilor pentru nerespectarea izolării la domiciliu.

Măsurile de monitorizare și supraveghere au vizat:

- emiterea de către Comitetul Național pentru Situații Speciale de Urgență a unei proceduri inițiale pentru identificarea și gestionarea cazurilor simptomatice și asimptomatice dintre persoanele sosite din țări/localități cu o rată mare de infecție - din 28 februarie;
- dezvoltarea a 4 scenarii privind răspândirea infecției, cu atribuții pentru autorități, DSP-uri și spitale pentru fiecare scenariu;
- desemnarea Centrului Național de Supraveghere și Control al Bolilor Transmisibile în vederea actualizării numărului de cazuri și dezvoltării metodologiei și protocoalelor de raportare;
- implementarea de proceduri clare de urmărire a contactilor, inclusiv pentru persoane asimptomatice;
- actualizarea periodică a definițiilor de caz, a protocoalelor de raportare și a metodologiei de supraveghere.

În privința testării:

- creșterea numărului de testări zilnice; criteriile de testare au fost stabilite în concordanță cu recomandările inițiale;
- actualizarea protocolului de testare, realizat de către Centrul Național de Supraveghere și Control al Bolilor Transmisibile, pe baza recomandărilor Comisiei Europene și ale Centrului European de Prevenire și Control al Bolilor (ECDC) – începând cu 23 martie.

În cadrul consultărilor avute cu factorii de decizie, Președintele României a pus un accent deosebit pe necesitatea creșterii capacității de testare. Astfel, dacă la 2 zile de la instituirea stării de urgență, în România se efectuase un număr de doar 7.618 testări (capacitatea zilnică de testare fiind de 704 teste/zi), la încetarea stării de urgență, prin efortul concertat al autorităților, capacitatea de testare în România crescuse progresiv, numărul maxim de teste/24 de ore ajungând la 10.643 (la data de 9 mai 2020), efectuate în 75 de laboratoare din toată țara.

În vederea susținerii personalului din sistemul sanitar și a gestionării prin toate mijloacele a acestei epidemii, precum și a îmbunătățirii condițiilor de tratament pentru pacienții cu COVID-19, indiferent de gravitatea de manifestare a bolii, în perioada stării de urgență, alături de membri ai Guvernului, Președintele a vizitat și o serie de obiective din domeniul medical, respectiv:

- Spitalul Militar de Campanie ROL 2, secție externă a Spitalului Militar Central, instalat în incinta Institutului Național de Geriatrie și Gerontologie „Ana Aslan” Otopeni - 28 martie 2020;
- Centrul Național de Conducere și Coordonare a Intervenției (CNCCI) - 8 aprilie 2020;
- Unitatea de Suport Medical „Bucureștii Noi” - 24 aprilie 2020 - unitate amenajată prin sprijinul mediului de afaceri și al societății civile din România;
- Unitatea de suport medical COVID-19 din Târgu Mureș - 9 mai 2020.

3.2 Măsurile economice și de protecție socială, o preocupare constantă în cadrul dialogului cu Guvernul și reprezentanții mediului de afaceri

Această criză sanitară nu s-a manifestat doar în plan medical, ci și în multiple domenii ale vieții sociale. De aceea, consultările cu Guvernul au vizat și măsurile economice și de protecție socială necesare, menite să compenseze efectele restricțiilor impuse. Totodată, consultările cu Guvernul au avut în vedere și evaluarea impactului asupra desfășurării procesului educațional, precum și posibilele soluții.

Anul fiscal 2019 s-a încheiat cu un deficit bugetar reprezentând 4,6% din Produsul Intern Brut, iar gradul scăzut de absorbție a fondurilor europene, dublat de creșterea cheltuielilor publice nesustenabile, a redus semnificativ capacitatea statului de a susține investiții necesare precum marile proiecte de infrastructură, digitalizarea administrației, reformarea sistemelor de educație și sănătate, prezervarea lanțurilor alimentare ori asigurarea securității energetice. Un impact semnificativ major, nu doar asupra capacității mediului de afaceri de a se dezvolta, de a face investiții și de a se consolida în fața unor situații nefavorabile, ci și asupra încrederii în autorități, l-au avut datoriile acumulate de către guvernele anterioare către mediul privat. Întârzierile la rambursarea TVA, la plata concediilor medicale către firme sau la plata facturilor pentru lucrările de investiții efectuate de operatorii privați în cadrul diferitelor programe naționale s-au ridicat, pentru anul 2019, la peste 10 miliarde lei. În ceea ce privește capacitatea de consum, statisticile au evidențiat pentru România, în ultimii doi ani, ritmuri de creștere a prețurilor superioare celor din spațiul Uniunii Europene și majorări semnificative ale inflației.

Restricțiile impuse de starea de urgență au fost dublate de măsuri de sprijin economic și social necesare pentru atenuarea efectelor economice negative generate de extinderea epidemiei. Din cauza unor modele economice defectuoase promovate de guvernările anilor anteriori, la momentul instituirii stării de urgență, economia națională era deja marcată de puternice dezechilibre economice, de lipsa investițiilor publice, de ritmuri scăzute ale productivității, de o capacitate administrativă redusă, precum și de o creștere economică fragilă, bazată aproape exclusiv pe consum. Din perspectiva resurselor publice, evoluția deficitului structural a afectat puternic spațiul fiscal disponibil pentru intervenții de sprijin și a redus semnificativ rezervele financiare disponibile pentru gestionarea perioadelor economice dificile.

Întrucât instituirea stării de urgență a fost generată de o criză sanitară, odată cu intensificarea numărului de îmbolnăviri, s-a putut constata și efectul politicilor investiționale deficitare ale guvernărilor din anii trecuți în domeniul sănătății: stocuri zero de materiale sanitare și medicamente specifice, număr insuficient de paturi în secțiile de terapie intensivă, lipsa ventilatoarelor mecanice și a materialelor de protecție pentru personalul medical, spații inadecvate din punct de vedere al asigurării siguranței și protecției pacienților.

Din perspectiva ocupării forței de muncă, la începutul lunii martie 2020, numărul total de contracte active în economie ajungea la 6,5 milioane, numărul total al contractelor înregistrate ca suspendate nedepășind 200 de mii, iar cel al contractelor de muncă la domiciliu sau cu clauză de telemuncă nu depășea 25 de mii. Instituirea stării de urgență și, implicit, aplicarea restricțiilor impuse ca urmare a evoluțiilor epidemiologice au condus la o reducere parțială, graduală, a activităților în economie, numărul de contracte individuale de muncă suspendate din motive asociate stării de urgență depășind, în luna aprilie, cifra de 1 milion. Dintre acestea, peste 80% vizau angajați intrați în așa-numitul „șomaj tehnic”. Conform statisticilor pe sectoare economice, cele mai afectate au fost industria prelucrătoare, sectorul retail și HoReCa.

Dinamica evoluției principalilor indicatori macroeconomici, precum și experiențele unor state aflate într-o etapă mai avansată a gestionării efectelor pandemiei au evidențiat necesitatea unor măsuri speciale de sprijin, dedicate atât companiilor, cât și populației.

Pentru asigurarea unei coordonări cât mai eficiente a eforturilor de gestionare a impactului crizei sanitare asupra economiei României, la nivelul Guvernului a fost înființat un *Grup de Lucru Interinstituțional pentru evaluarea impactului economic, financiar și bugetar asupra României, generat de efectele epidemiei COVID-19* (GLI-ECOROM), care a reunit principalele instituții și autorități publice cu atribuții în domeniul macroeconomic, financiar-bancar, concurențial, precum și structurile asociative reprezentative ale mediului de afaceri din România – Asociația Națională a Exportatorilor și Importatorilor din România (ANEIR), Asociația Română a Băncilor

(ARB), Camera de Comerț și Industrie a României (CCIR), Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România (CNIPMMR) și Coaliția pentru Dezvoltarea României (CDR).

Activitățile GLI-ECOROM au urmărit obiective precum: analiza riscurilor economice generate de epidemia COVID-19 la nivelul României, monitorizarea permanentă a tuturor indicatorilor macroeconomici naționali a evoluțiilor din principalele economii partenere din Uniunea Europeană, elaborarea de recomandări și propunerea de măsuri eficiente pentru evitarea producerii unor riscuri economice, elaborarea unui mix de politici economice, fiscale și monetare pentru diminuarea potențialelor efecte economice negative ale epidemiei COVID-19 asupra agenților economici din România.

Participarea Președintelui României la activități specifice domeniului economic și social a încurajat maximizarea nivelului de predictibilitate și o reacție instituțională constructivă rapidă și eficientă, implicarea asumată fiind cea mai în măsură să asigure, în contextul stării de urgență și a crizei de sănătate publică la baza acesteia, o reală mediere între puterile statului, precum și între stat și societate. În data de 11 martie 2020, Președintele României a participat la prima reuniune GLI-ECOROM, subliniind importanța fundamentării temeinice a măsurilor economice și sociale necesare pentru prevenirea unor blocaje, pentru susținerea sectoarelor economice afectate și pentru asigurarea sustenabilității financiare și bugetare.

Ulterior, pe întreaga perioadă a stării de urgență, în funcție de rezultatele diferitelor evaluări tematice ale situației economice în contextul crizei generate de epidemia de COVID-19, Președintele României a avut discuții suplimentare cu privire la: pachetul de măsuri economice și fiscal-bugetare, precum și în domeniul protecției sociale; eficiența și eficacitatea măsurilor de sprijin dedicate angajaților și mediului de afaceri, adoptate de Guvern în perioada 16 martie - 14 mai 2020; necesarul de sprijin pentru relansarea economiei în perioada post-criză.

Principalele teme abordate în cadrul dialogului instituțional dintre Președintele României și reprezentanții Guvernului, în cadrul ședințelor de evaluare a măsurilor cu privire la gestionarea epidemiei COVID-19, au vizat:

- formele de intervenție și posibilitățile de susținere financiară a măsurilor necesare identificate de Guvern;
- propunerile și soluțiile formulate de mediul de afaceri;
- sprijinul acordat de stat sectoarelor afectate și cel acordat pentru relansarea economiei;
- valorificarea experiențelor pozitive ale principalilor parteneri economici ai României, europeni sau internaționali, în materie de măsuri economice adoptate și implementate;
- creșterea capacităților naționale de producție și a dotărilor cu echipamente de

- protecție și echipamente medicale;
- evoluția prețurilor la diferite categorii de produse (în principal, sanitare/medicale, agroalimentare, carburanți, energie și utilități);
- situația contractelor de muncă suspendate în economie;
- evaluarea eficienței măsurilor de sprijin și de reluare graduală a activităților economice;
- situații și prognoze la nivel macroeconomic;
- măsurile din domeniul economic și social care se impun în contextul prelungirii stării de urgență și, respectiv, în cel al instituirii stării de alertă.

Complementar dialogului instituțional cu reprezentanții Guvernului, Președintele României a avut, în data de 5 mai 2020, o întâlnire cu reprezentanți ai mediului de afaceri pe tema măsurilor de relansare economică. În cadrul discuțiilor cu reprezentanții a circa 54.000 de companii, în care lucrează peste un milion de salariați, au fost salutate eforturile mediului de afaceri din România de a se adapta situației de criză, și au fost dezbătute cele mai bune soluții pentru reluarea graduală, în condiții de siguranță pentru toți angajații, a activităților productive și de relansare a economiei. Intervențiile reprezentanților mediului de afaceri au vizat, în principal, necesitatea unor reglementări mai echilibrate și care să faciliteze o responsabilitate comună cu privire la gestionarea efectelor crizei, precum și diferite mecanisme de sprijin considerate de mediul de afaceri ca necesare și oportune dincolo de orizontul de timp imediat, de la inițierea unor reforme structurale adaptate noului context și până la maximizarea valorificării măsurilor și instrumentelor propuse de instituțiile europene. Rezultatele dialogului dintre Președintele României și reprezentanții mediului de afaceri au validat, într-o măsură semnificativă, concluziile dialogului instituțional cu reprezentanții Guvernului și rezultatele activităților GLI-ECOROM, constituind, totodată, și o premisă a direcțiilor de acțiune viitoare.

De asemenea, în data de 8 mai 2020, a avut loc o ședință de evaluare a situației economice în contextul crizei sanitare, la care a participat și guvernatorul Băncii Naționale a României, privind asigurarea resurselor necesare pentru continuarea acordării de sprijin sectoarelor economice afectate, dar și pentru susținerea dezvoltării, fără ca rezultatul să se reflecte în măsuri suplimentare de austeritate.

Pe întreaga perioadă a stării de urgență, Președintele României a facilitat extinderea și diversificarea contribuțiilor externe la activitatea grupului GLI-ECOROM. De asemenea, a încurajat implicarea diferitelor rețele de expertiză în îndeplinirea obiectivelor privind apărarea valorilor economiei de piață, politici publice responsabile și diplomație economică, demonstrând beneficiile unui dialog extins și deschis.

3.3 Măsuri de limitare a răspândirii virusului SARS-CoV-2 în unitățile de învățământ și continuarea procesului educațional în mediul online

Pe fondul primelor dovezi care atestau apariția SARS-CoV-2 pe teritoriul Uniunii Europene, au început discuții - atât în România, cât și în restul Uniunii Europene - privind adoptarea de măsuri de limitare a propagării virusului în domeniul educației. Majoritatea statelor europene au decis închiderea unităților de învățământ, cel puțin temporar, și continuarea procesului educațional preponderent online. Dacă unele state au decis suspendarea cursurilor până la finele anului școlar, altele au optat pentru o dată încadrată între finalul lunii aprilie și mijlocul lunii mai. Desigur, au existat și excepții, cum sunt de exemplu Suedia și Islanda, state care au abordat într-o paradigmă distinctă întregul pachet de măsuri ca răspuns la pandemia de COVID-19.

Primele cazuri apărute în România au demonstrat că există un risc de transmisie al virusului în incinta unităților școlare, inclusiv prin propagarea contaminării cu virusul contactat în afara unităților de învățământ. Pe acest fond, și în contextul în care alte state europene luaseră decizia închiderii totale sau parțiale a sistemelor naționale de învățământ, în România a început o dezbatere publică pe tema încetării orelor de predare-învățare-evaluare de tip „față-în-față”, care presupuneau contactul direct dintre elevi/studenți și cadrele didactice, în spații mici, deci cu risc crescut de transmitere a infecției.

În urma unei analize temeinice a situației din sistem și a riscurilor asociate pentru toți membrii comunității școlare, Președintele României a decis includerea în decretul privind starea de urgență a măsurii de suspendare a cursurilor. Practica de suspendare a cursurilor a predominat în plan european și chiar mondial, ca măsură menită să limiteze transmiterea virusului SARS-CoV-2, modelul adoptat și de România fiind comun strategiilor de tip *lockdown* dispuse în 26 din cele 27 de state ale Uniunii Europene. Acestea au închis majoritatea infrastructurilor educaționale pe durata epidemiei (cu câteva excepții punctuale), model care a fost aplicat și în țara noastră.

Preocuparea constantă a Președintelui României în sfera educației și cercetării a vizat, pe de o parte, necesitatea asigurării siguranței elevilor, studenților, cadrelor didactice și personalului din unitățile de învățământ și de cercetare și, pe de altă parte, asigurarea continuității și calității procesului de educație, indiferent de evoluția epidemiei de COVID-19. În acest sens, Președintele României a purtat un dialog constant cu ministrul educației și cercetării și a derulat consultări permanente cu membrii Guvernului României privind măsurile luate de către aceștia. Mai mult, în dialogul instituțional, Președintele României a reiterat importanța stabilității și încrederii în procesul de învățământ și în comunitatea de educație și cercetare.

Totodată, în cadrul acestor consultări, s-a apreciat că pentru a sprijini eforturile pentru limitarea efectelor epidemiei COVID-19 este necesară aplicarea unei proceduri

accelerate și simplificate pentru competițiile de proiecte de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare dedicate acestui scop, finanțate din fonduri publice și demarate în perioada stării de urgență.

Suspendarea tuturor activităților didactice care impun prezența fizică a ante-preșcolarilor, preșcolarilor, elevilor și studenților în unitățile și instituțiile de învățământ, concomitent cu desfășurarea de activități din planurile de învățământ, în format online, au fost menținute și pe perioada prelungirii stării de urgență. Totodată, în cadrul dialogului și consultărilor pe care le-a avut cu membri ai Guvernului, temele abordate au fost reprezentate de organizarea examenelor finale, de finalizarea anului școlar și universitar și de normele de profilaxie necesare în sistemul educațional pe durata epidemiei.

4. Dialog constant cu reprezentanții tuturor cultelor și bisericilor din România

În perioada stării de urgență instituite pe teritoriul României, Președintele a păstrat o permanentă comunicare cu reprezentanții bisericilor și cultelor recunoscute oficial, dialog care s-a realizat în spiritul respectării libertății religioase, a neutralității statului în raport cu cultele, nediscriminării și autonomiei cultelor în raport cu statul.

Bisericile și cultele recunoscute oficial în România au adoptat și au implementat măsuri cu caracter administrativ intern, pastorale și misionare, pentru a respecta deciziile luate de autorități și pentru a susține efortul național de combatere a efectelor epidemiei de COVID-19.

Prin scrisorile și mesajele adresate de Președintele României șefilor de cult în perioada premergătoare sărbătorilor pascale, acesta a apreciat sprijinul acordat instituțiilor în combaterea efectelor epidemiei de COVID-19 pe teritoriul României, prin măsurile pastoral - administrative și recomandările făcute clerului slujitor și credincioșilor, cât și prin ajutorul concret oferit prin intermediul parohiilor și comunităților.

De asemenea, Președintele României a adresat cultelor rugămintea de a sprijini pe mai departe respectarea condițiilor impuse de declanșarea stării de urgență în România, reiterând apelul ca bisericile să nu organizeze servicii religioase cu participarea maselor, pentru a evita riscurile de contaminare și pentru a diminua efectele negative ale crizei epidemice. Președintele României a reluat în mesajele publice adresate credincioșilor cu prilejul sărbătorii de Pesah (8 aprilie 2020), al sărbătorilor pascale creștine (12 și 19 aprilie 2020), precum și al începutului lunii postului Ramadan (23 aprilie 2020), apelul la solidaritate în respectarea măsurilor de distanțare socială, carantină și izolare pentru limitarea răspândirii efectelor pandemiei.

5. Colaborare constantă cu Organizația Mondială a Sănătății

Încă de la începutul primului mandat, Președintele a susținut cooperarea dintre România și Organizația Mondială a Sănătății. În acest sens a fost semnat *Acordul de Colaborare Bienală între Organizația Mondială a Sănătății - Biroul Regional pentru Europa și Ministerul Sănătății din România, pentru perioada 2016-2017*.

Pornind de la convingerea că experiența internațională este importantă în gestionarea actualei pandemii, Președintele României a încurajat aprofundarea colaborării dintre țara noastră și Organizația Mondială a Sănătății (OMS), colaborare de tradiție a Președintelui României. În data de 7 aprilie, Președintele României a marcat Ziua Mondială a Sănătății din acest an prin organizarea, la Palatul Cotroceni, în plină pandemie de COVID-19, a unui eveniment inedit, virtual, respectiv semnarea unui nou *Acord de Colaborare Bienală între Organizația Mondială a Sănătății și România, pentru perioada 2020-2021*, deschizând calea cooperării viitoare și reconfirmând acest parteneriat solid.

Noul acord are ca scop sprijinirea României în maximizarea posibilităților de promovare a sănătății populației și reducerea inegalităților din sănătate, prin adoptarea unei abordări intersectoriale, de tipul sănătate în toate politicile, implicând întreaga societate și Guvernul, subliniind, totodată, necesitatea de a îmbunătăți guvernanta generală pentru sănătate. Acordul propune modalități de a realiza un progres în sănătate mai echitabil, durabil și responsabil, în acord cu *Sănătatea 2020*. Acest document a fost elaborat în urma unui proces de consultări succesive între autoritățile naționale din domeniul sănătății și Secretariatul Biroului Regional OMS pentru Europa.

Cu ocazia acestei ceremonii, Președintele a menționat necesitatea consolidării, de către toate statele, a capacității de prevenire și intervenție în situații de urgență, așa cum este această pandemie, făcând un apel la cei responsabili ca, după ce vom depăși criza actuală, conținutul acordului să fie valorificat în procesul de regândire a sistemului de sănătate și din această perspectivă. Directorul Regional al Biroului OMS pentru Europa, semnatarul acordului din partea OMS, și-a exprimat aprecierea față de măsurile luate de țara noastră, conforme cu recomandările OMS, pentru gestionarea acestei crize, menționând că România a ales calea potrivită prin identificarea și izolarea cazurilor suspecte, testând și monitorizând contactele și punând în carantină persoanele care au intrat în contact cu cei bolnavi.

În perioada stării de urgență, Președintele României a avut o discuție extrem de constructivă cu experții OMS, care au prezentat, prin comparație, și experiența altor țări europene în gestionarea pandemiei de COVID-19 și au subliniat eficacitatea măsurilor luate de autoritățile române în combaterea crizei sanitare.

6. Președintele României a acționat ferm pentru un răspuns coordonat al Uniunii Europene în vederea limitării efectelor negative ale pandemiei la nivel european

În contextul unei provocări deosebite la nivel european și mondial, Președintele României a acționat printr-o abordare axată pe unitate, solidaritate, cooperare și evitarea oricărei diviziuni sau fragmentări între statele membre ale Uniunii Europene. Criza generată de pandemia de COVID-19 a arătat cât de important este un răspuns coordonat al UE, în spiritul unității și al solidarității.

Președintele României a subliniat în mod constant că solidaritatea și coeziunea europeană sunt valori de o importanță majoră, pe care se fundamentează continuitatea proiectului european și reconectarea la nevoile și așteptările cetățenilor europeni.

În acest context, Președintele României a susținut ideea potrivit căreia convergența și coeziunea trebuie să rămână principalele obiective la nivel european, astfel încât Uniunea Europeană să iasă mai puternică din această provocare generată de criza COVID-19.

România a fost constant conectată la efortul comun al Uniunii Europene de combatere a efectelor coronavirusului, având un rol activ inclusiv în propunerea și formularea măsurilor de răspuns la criza generată de acest virus. De asemenea, Președintele a promovat sprijinul deplin al României în ceea ce privește identificarea celor mai potrivite soluții pentru redobândirea forței economice a Uniunii Europene în urma crizei COVID-19. Totodată, Președintele a încurajat identificarea de soluții durabile la această criză fără precedent, arătând că este esențial să se reconfirme, prin tot ceea ce se întreprinde la nivel european, că viziunea Uniunii Europene rămâne una comună, dincolo de diferențele și specificitățile statelor membre. Astfel, Președintele a pledat ca pachetul de propuneri pe care Comisia Europeană l-a prezentat cu privire la Planul de relansare economică a Uniunii și varianta revizuită a propunerii privind bugetul Uniunii pentru perioada 2021-2027 să țină seama de nevoile fiecărui stat membru în parte, să fie echilibrate, proporționale și corect prioritizate, astfel încât să se asigure un răspuns concret și eficient la provocările existente.

În vederea asigurării unui proces eficient de relansare economică, Președintele României a pledat pentru un buget european puternic, consistent și flexibil, care să țină cont de noile circumstanțe economice în care se află Uniunea Europeană.

Pandemia de COVID-19 reprezintă o provocare la nivel mondial, care a generat schimbări semnificative în modul de viață al oamenilor. Sănătatea cetățenilor a fost pusă în pericol, conexiunile economice au fost perturbate, legăturile sociale au fost afectate, iar prioritățile politice au fost adaptate.

Una dintre cele mai importante lecții învățate din criza generată de COVID-19 este aceea că lipsa infrastructurii de sănătate sau o infrastructură necorespunzătoare lasă populația, în special cea din regiunile mai puțin dezvoltate, în situații extrem de vulnerabile. Prin urmare, Președintele s-a pronunțat pentru nevoia de consolidare la nivel european a capacității de a interveni pe anumite zone, precum domeniul medical.

În acest sens, Președintele României a pledat pentru asigurarea unei infrastructuri puternice de sănătate la nivelul Uniunii Europene, susținând avansarea de instrumente financiare dedicate pentru soluționarea acestei provocări în cadrul redresării economice viitoare și care să asigure reziliența economiilor statelor membre UE pe termen lung.

Astfel, România a fost primul stat care a gestionat constituirea unei rezerve strategice de echipamente medicale pentru întreaga Uniune (*rescEU stockpiling*). Într-o primă etapă, achiziția derulată de țara noastră, în numele Uniunii Europene, a vizat echipamente medicale de protecție și ventilatoare, dar având în vedere alocările financiare suplimentare propuse de Comisia Europeană pentru *rescEU*, există posibilitatea ca România să beneficieze și de alte granturi pentru dezvoltarea de capacități în cadrul rezervei medicale – vaccinuri, medicamente esențiale, echipamente de protecție etc.

De asemenea, Președintele României a susținut că Uniunea Europeană trebuie să depună toate eforturile pentru consolidarea și relocarea pe teritoriul UE a industriei farmaceutice, atât pe partea de producție de medicamente, cât și pe cea de materii prime necesare industriei. În plus, a susținut că este important ca Uniunea să poată produce tot ceea ce are nevoie și să fie pregătită pentru eventuale viitoare crize, în acest sens fiind necesară reconsiderarea lanțurilor de producție la nivelul Uniunii.

Pe fondul pandemiei generate de răspândirea la nivel european a noului coronavirus, în perioada 10 martie - 15 mai 2020, au avut loc mai multe întâlniri la nivel înalt, între liderii statelor membre UE și reprezentanții principalelor instituții europene, cu scopul unei coordonări cât mai bune între statele membre în vederea gestionării crizei și combaterii efectelor negative create de pandemia de COVID-19. Răspândirea pe scară largă la nivel european a virusului a solicitat un răspuns coordonat din partea statelor europene pentru luarea unor măsuri comune care să contribuie la stoparea infectărilor cu SARS-CoV-2 și combaterea efectelor acestuia. În toate aceste demersuri, protejarea cetățenilor europeni a fost prioritatea zero.

În acest sens, la nivelul Uniunii Europene au avut loc 4 reuniuni ale membrilor Consiliului European, în format de videoconferință, respectiv la 10 martie, 17 martie, 26 martie și 23 aprilie 2020. Acestea au avut în vedere schimbul de informații despre evoluția situației legate de pandemie în statele membre și măsurile luate la nivel național, agrearea menținerii unei coordonări strânse între statele membre UE pe această temă și identificarea de măsuri comune care să contribuie la oprirea răspândirii bolii și la gestionarea consecințelor acesteia, inclusiv în plan economic.

În cadrul videoconferinței din 10 martie 2020, liderii europeni au identificat patru priorități:

- Limitarea răspândirii virusului. Statele membre au convenit că sănătatea cetățenilor este prima prioritate și că măsurile ar trebui să se bazeze pe informații științifice și medicale. Liderii au convenit, de asemenea, că vor împărtăși toate informațiile relevante prin mecanismele de coordonare existente;
- Furnizarea de echipament medical, cu accent pe măști și ventilatoare. Comisia Europeană a exprimat intenția de a achiziționa echipamente de protecție personală prin cadrul de protecție civilă – *RescEU*;
- Promovarea cercetării, inclusiv pentru identificarea unui vaccin. Comisia Europeană a mobilizat fonduri de 140 milioane euro și a selectat 17 proiecte în acest sens;
- Abordarea consecințelor socio-economice. Uniunea și statele sale membre au subliniat că sunt pregătite să utilizeze toate instrumentele necesare, cu accent pe asigurarea lichidităților, sprijinul acordat IMM-urilor, sectoarelor afectate și angajaților.

Președintele României a susținut ca statele membre să acționeze în mod decisiv și coordonat pentru a asigura eficiența maximă a măsurilor luate de fiecare dintre acestea. De asemenea, Președintele a pledat pentru acțiuni imediate pentru asigurarea răspunsului medical adecvat, precum și pentru promovarea măsurilor de prevenire eficiente pentru a limita riscurile răspândirii bolii.

În același timp, Președintele României a prezentat măsurile luate de autoritățile române în contextul răspândirii infectării cu SARS-CoV-2, cu accent pe:

- informarea publică: comunicarea unitară, începând cu 24 februarie 2020, odată cu crearea Grupului de Comunicare Strategică; publicarea listei actualizate cu statele/regiunile unde există infecția cu coronavirus; informarea cetățenilor români din afara granițelor prin site-urile și paginile de socializare ale misiunilor diplomatice ale României;
- pregătirea instituțiilor din România pentru a răspunde unei situații de creștere a cazurilor de infectare sau suspiciunilor de infectare (ex. reuniuni inter-ministeriale, reglementări subsecvente legilor etc.);
- consultarea cu OMS și instituțiile europene prin Mecanismul European de Protecție Civilă;

De asemenea, Președintele României a menționat că, în contextul creșterii răspândirii infecțiilor cu coronavirus pe continentul european, mai ales acolo unde există o largă comunitate de români, autoritățile române au luat o serie de măsuri pentru a preveni acest fenomen, atât la nivel național, prin carantinarea sau izolarea la domiciliu a persoanelor, cetățeni români sau străini, care au sosit în România din statele afectate de coronavirus, cât și la nivel internațional, prin sistarea zborurilor către și dinspre Italia,

informarea cetățenilor români care veneau sau aveau escală în Italia, China, Iran și Coreea de Sud asupra intrării în carantină instituționalizată sau în izolare la domiciliu, nepermiterea îmbarcării cetățenilor străini care veneau către România, cu escală, din Italia, China, Iran și Coreea de Sud.

De asemenea, Președintele României s-a referit la faptul că răspândirea virusului poate fi un risc major pentru toate economiile statelor membre cu consecințe semnificative pentru sectoarele industriale și de servicii, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii. În acest sens, Președintele a pledat pentru responsabilitatea comună, coordonarea și solidaritatea tuturor statelor membre, subliniind că eventualele măsuri restrictive naționale nu trebuie să afecteze accesul la echipamente medicale pentru cei care au nevoie. Totodată, Președintele a susținut necesitatea unei informări corecte a cetățenilor cu privire la măsurile luate, pentru a se evita răspândirea panicii în rândul populației.

La 17 martie 2020, a avut loc cea de-a doua videoconferință la care Președintele României a participat alături de ceilalți membri ai Consiliului European, în contextul măsurilor legate de combaterea efectelor pandemiei de COVID-19 și a formulării unui răspuns coordonat al Uniunii Europene în fața acestei crize.

Discuțiile au vizat cele cinci dimensiuni agreeate anterior: limitarea răspândirii virusului, furnizarea de echipamente medicale (măști și dispozitive de protecție respiratorie), mobilizarea de fonduri suplimentare pentru cercetare, combaterea consecințelor socio-economice, acordarea de ajutor cetățenilor blocați în țări terțe.

În ceea ce privește limitarea răspândirii virusului, liderii au convenit să întărească frontierele externe ale Uniunii Europene prin aplicarea unei restricții temporare coordonate a călătoriilor neesențiale către UE pentru o perioadă de 30 de zile. De asemenea, liderii au aprobat orientările propuse de Comisia Europeană cu privire la gestionarea frontierelor.

Legat de furnizarea de echipamente medicale, liderii au sprijinit eforturile Comisiei Europene de a colabora cu sectorul industrial, de a derula achizițiile publice comune pentru a furniza suficiente echipamente de protecție și de a achiziționa echipamente de protecție prin intermediul cadrului de protecție civilă.

Referitor la promovarea cercetării, membrii Consiliului European au agreeat un schimb de informații pentru crearea unui vaccin care să fie pus la dispoziția tuturor celor care au nevoie de el și și-au arătat sprijinul față de întreprinderile europene în această privință.

Cu privire la combaterea consecințelor socio-economice, liderii europeni au susținut diversele inițiative luate de Comisia Europeană în domeniul Pieței Unice, cum ar fi adaptarea normelor privind ajutoarele de stat și utilizarea mecanismelor de flexibilitate prevăzute de Pactul de Stabilitate și de Creștere și recurgerea la bugetul UE.

De asemenea, au aprobat declarația *Eurogrup* din 16 martie și au invitat *Eurogrup* să monitorizeze permanent evoluțiile economice și financiare și să adopte fără întârziere o reacție politică coordonată la evoluția situației.

În privința acordării de ajutor cetățenilor blocați în țări terțe, liderii s-au angajat să se coordoneze cu ambasadele și delegațiile UE în țările terțe pentru a asigura repatrierea cetățenilor UE, când acest lucru este necesar și posibil, prin utilizarea Mecanismului de Protecție Civilă al Uniunii.

În intervenția sa, Președintele României s-a referit la interdependențele importante care există între statele membre ale Uniunii și, în consecință, la nevoia de a aborda această criză prin acțiuni comune la nivel european, cu măsuri adecvate. Președintele a pledat pentru menținerea liberei circulații a persoanelor în interiorul Uniunii Europene și a exprimat sprijinul pentru orientările Comisiei Europene pentru o acțiune coordonată la frontierele externe ale Uniunii. De asemenea, Președintele României a susținut decizia de aplicare a unor restricții temporare călătoriilor neesențiale ale cetățenilor terți în Uniunea Europeană.

Președintele României a evidențiat situația dificilă a unor cetățeni români ale căror contracte de muncă au încetat în urma epidemiei de COVID-19 și care nu puteau reveni în țară din cauza carantinei din respectivele state sau din cauza blocajelor existente la granițele unor state membre. Astfel, Președintele a pledat pentru crearea unor coridoare umanitare de tranzit la nivelul Uniunii Europene care să permită repatrierea cetățenilor din statele membre. De asemenea, Președintele României a solicitat activarea Mecanismului de Protecție Civilă al Uniunii pentru a sprijini demersurile statelor membre pentru returnarea cetățenilor UE atât din celelalte state membre, cât și din state terțe, utilizând asistența consulară.

Totodată, Președintele s-a pronunțat pentru asigurarea în continuare a integrității Pieței Unice și a salutat inițiativa Comisiei Europene de a lansa procedurile pentru completarea stocurilor de dispozitive medicale și de inițiere de achiziții publice colective pentru echipamente și dispozitive medicale.

Legat de măsurile economice, Președintele României a solicitat mai multă flexibilitate în asigurarea finanțării unui spectru larg de obiective din fondurile europene pentru combaterea impactului economic negativ al crizei COVID-19. De asemenea, Președintele s-a pronunțat pentru identificarea unui sprijin financiar special acordat statelor membre ale Uniunii pentru a face față reducerii activității economice, a investițiilor și a cererii.

La 26 martie 2020, Președintele României a participat alături membrii Consiliului European la o nouă reuniune în format de videoconferință, în contextul măsurilor legate de combaterea efectelor epidemiei de COVID-19.

Discuțiile au vizat cele cinci dimensiuni agreeate anterior, respectiv:

- limitarea răspândirii virusului, cu accent pe monitorizarea evoluțiilor în vederea reanalizării la momentul adecvat a restricțiilor la frontierele externe și gestionării frontierelor interne pentru a permite tranzitul cetățenilor și al bunurilor:
 - liderii au pus accentul pe rezolvarea problemelor restante privind livrarea de bunuri, precum și a celor privind revenirea în statele de origine a cetățenilor europeni blocați în diverse state membre;
 - în context, liderii au făcut referire și la necesitatea contracarării dezinformării, angajându-se să combată cu hotărâre dezinformarea, comunicând într-un mod transparent, întemeiat pe fapte și la timp, în legătură cu măsurile luate;
- furnizarea de echipament medical:
 - liderii au solicitat Comisiei Europene să continue eforturile pentru a asigura livrarea de echipament medical, statele membre angajându-se să coopereze îndeaproape cu Comisia în acest sens;
 - liderii au solicitat Comisiei să continue inițiativele de achiziții publice comune, inclusiv prin intermediul creării de stocuri prin mecanismul *rescEU* și s-au angajat să consolideze rapid capacitatea de testare;
- promovarea cercetării:
 - liderii au subliniat necesitatea partajării informațiilor și a colaborării – inclusiv la nivel internațional - în vederea descoperirii unui vaccin;
 - în context, liderii au salutat inițiativele luate de Comisie și de Banca Europeană de Investiții de a oferi sprijin financiar;
- impactul socio-economic:
 - membrii Consiliului European au abordat gestionarea consecințelor socio-economice, cu accent pe măsurile propuse de Comisia Europeană (folosirea deplină a flexibilității din cadrul Pactului de Stabilitate și Creștere, sprijinul financiar, orientările privind investițiile străine directe);
- repatrierea cetățenilor europeni:
 - liderii au evaluat stadiul repatrierilor, inclusiv în contextul creării unui Task Force consular de către Serviciul European de Acțiune Externă;
 - statele membre s-au angajat să continue eforturile de repatriere a propriilor cetățeni blocați în state terțe, în cooperare cu Comisia Europeană și Înaltul Reprezentant al Uniunii Europene pentru Afaceri Externe și Politica de Securitate.

Liderii Uniunii Europene au adoptat o *declarație*, care cuprinde măsuri concrete pe cele cinci dimensiuni enunțate anterior. Declarația conține referiri și la consolidarea unui sistem european de gestionare a crizelor mai ambițios și mai amplu, inclusiv cu crearea unui Centru European de Gestionare a Crizelor. De asemenea, Comisia Europeană a fost invitată să demareze pregătirile pentru elaborarea unei *foi de parcurs* pentru viitoarea redresare europeană, care să fie însoțită de un *plan de acțiune*.

Totodată, se menționează că propunerea Comisiei Europene privind *Inițiativa pentru investiții* în răspunsul la coronavirus va pune la dispoziție 37 de miliarde de euro pentru investiții în cadrul politicii de coeziune pentru a face față consecințelor crizei. În plus, *Fondul de solidaritate al UE* poate fi utilizat și pentru situații de urgență în domeniul sănătății publice, precum epidemia de COVID-19.

Din perspectiva României și a priorităților noastre în gestionarea provocărilor pe care le-a determinat epidemia de COVID-19, în cadrul discuțiilor:

- Președintele României a solicitat ca procedurile de achiziții în comun de echipamente și dispozitive medicale necesare gestionării epidemiei demarate prin intermediul Comisiei Europene să fie finalizate cât mai repede cu putință, pentru ca statele membre interesate, inclusiv România, să poată intra rapid în posesia acestor produse;
- Legat de faptul că România a fost primul stat membru al Uniunii Europene care a primit acceptul Comisiei Europene de a demara procedurile de achiziție necesare pentru constituirea unei rezerve strategice de echipamente medicale, în cadrul Mecanismului European de Protecție Civilă pe teritoriul țării noastre, Președintele a arătat eforturile pe care România le-a făcut în cadrul proiectului și, totodată, a solicitat o finanțare mai consistentă pe acest program, arătând că România dorește să se implice și în alte zone din acest mecanism;
- Președintele a menționat că într-o primă etapă, achiziția derulată de România în numele Uniunii Europene, în limita sumei de 10 milioane de euro, a vizat echipamente medicale de protecție – măști și costume individuale de protecție - și ventilatoare;
- Președintele României a pledat pentru menținerea lanțurilor de aprovizionare funcționale pentru a asigura accesul adecvat al cetățenilor europeni la bunurile esențiale, pronunțându-se în context pentru eliminarea barierelor din lanțurile de aprovizionare și evitarea apariției altor blocaje;
- În același timp, Președintele a menționat că libera circulație a bunurilor rămâne esențială pentru menținerea în parametri funcționali a activității economice, care este supusă unor limitări importante;
- Referitor la repatrierea cetățenilor români aflați fie în afara Uniunii, fie în state membre UE și care, din motive obiective, doreau să revină în România, Președintele a solicitat cooperarea tuturor statelor membre pentru a permite

revenirea cetățenilor europeni în țările lor de origine, mai ales în condițiile impunerii de restricții de circulație în mai multe state membre și a subliniat faptul că cea mai vulnerabilă categorie erau lucrătorii mobili, în special lucrătorii detașați și cei sezonieri;

- Președintele României a abordat și chestiunea referitoare la necesitatea identificării unor soluții de atenuare a efectelor produse de criza COVID-19 în plan economic, dar și social, efectele negative ale acestei pandemii asupra activității economice fiind resimțite la nivelul tuturor statelor membre. În acest context, Președintele a arătat că România este puternic afectată de această criză, mai ales în sectorul industrial, și, prin urmare, a solicitat o acțiune coordonată la nivelul Uniunii;
- Președintele României s-a pronunțat pentru necesitatea dezvoltării unei strategii de recuperare post-criză, subliniind în acest sens că trebuie încurajată Comisia Europeană să propună un plan de acțiune bazat pe o evaluare cuprinzătoare a consecințelor și a posibilelor instrumente aplicabile tuturor statelor membre pentru sprijinirea recuperării.

La 23 aprilie 2020, Președintele României a participat alături de ceilalți membri ai Consiliului European la reuniunea în format de videoconferință pe tema progreselor făcute în legătură cu diferitele dimensiuni ale răspunsului european la pandemia de COVID-19. Astfel, au fost discutate măsurile de relansare economică a Uniunii Europene, ca urmare a impactului pandemiei de COVID-19. Șefii de stat și de guvern au salutat cele două foi de parcurs comune prezentate de către Președintele Consiliului European și de către Președinta Comisiei Europene, respectiv de ieșire din pandemie și de relansare economică. De asemenea, șefii de stat sau de guvern au aprobat acordul *Eurogrup* cu privire la trei plase de siguranță pentru lucrători, întreprinderi și state, în valoare de 540 de miliarde de euro și au solicitat ca pachetul să devină operațional până la 1 iunie 2020.

Liderii au mai convenit nevoia de a se constitui un *Fond de redresare economică a Uniunii*. Astfel, au încredințat Comisiei Europene sarcina de a analiza nevoile exacte și de a prezenta de urgență o propunere în acest sens. Propunerea Comisiei ar trebui să clarifice legătura acestui fond cu viitorul buget al Uniunii, care va trebui să fie ajustat pentru a face față crizei și consecințelor acesteia. Acest fond ar trebui să aibă o capacitate suficientă și să fie orientat către sectoarele și zonele geografice cele mai afectate din Uniune în urma crizei COVID-19.

În cadrul acestei videoconferințe, Președintele României a exprimat aprecierea pentru *Foaia de parcurs comună privind relansarea economică* și a agreat principiile propuse prin aceasta de către Președintele Consiliului European și Președinta Comisiei Europene. De asemenea, Președintele României a sprijinit crearea *Fondului de redresare economică*, subliniind necesitatea asigurării unei legături strânse între fond și

viitorul buget al UE și a solicitat soluții pentru finanțare la nivelul UE, inclusiv prin împrumuturi cu dobânzi scăzute, ținând cont și de dificultatea României de a-și finanța deficitul bugetar.

Totodată, Președintele României a reiterat importanța politicii de coeziune și a politicii agricole comune, ca politici strategice ale Uniunii, inclusiv în ceea ce privește demersurile de relansare economică. În cadrul discuțiilor, s-a referit la Piața Internă, esențială pentru Uniune și, drept urmare, a pledat pentru finanțarea substanțială a sectoarelor strategice.

Președintele României a arătat, de asemenea, că economiile statelor membre vor arăta diferit în urma crizei și, în acest context, a pledat pentru utilizarea oportunităților care vor apărea pentru a consolida proiectul european și pentru ca Uniunea să devină mai puternică. De asemenea, Președintele s-a exprimat pentru sprijinirea atât a partenerilor din Balcanii de Vest, cât și a statelor din Parteneriatul Estic.

Majoritatea liderilor participanți la videoconferință au subliniat importanța Pieței Interne și necesitatea de a o proteja și consolida. În context, au fost făcute referiri la libera circulație a persoanelor, una dintre cele patru libertăți ale Pieței Interne, subliniindu-se că acordurile bilaterale între unele state membre nu reprezintă o modalitate adecvată de a aborda situația.

În contextul apropierii sezonului estival, s-a discutat despre modul în care se vor putea derula activitățile legate de turism. Comisia Europeană a menționat că va analiza, în mod specific, impactul COVID-19 asupra acestui sector și va face propuneri concrete cu privire la limitarea efectelor negative asupra acestuia.

Totodată, s-a subliniat importanța statului de drept și a valorilor fundamentale ale Uniunii, care trebuie protejate și în contextul măsurilor restrictive actuale. Acestea din urmă trebuie să fie temporare și corect calibrate.

7. Consolidarea relațiilor externe ale României cu accent pe cooperarea internațională și schimbul de expertiză privind combaterea pandemiei

Pandemia COVID-19 a creat contextul geopolitic care a impus nevoia unui răspuns unificat, puternic și eficient al statelor, influențat nu doar de criza sanitară și implicațiile negative în plan economic, dar și de efectele pe care răspândirea noului coronavirus le poate avea atât asupra proiectului european, cât și asupra întregului context politic internațional.

Prin prisma efectelor sale, pandemia COVID-19 s-a dovedit a fi o criză complexă de sănătate, socială, economică și politică, care a impus eforturi globale unificate, determinând necesitatea unei reacții puternice, coordonate și un angajament deplin față

de o situație în continuă schimbare, solicitând elaborarea unor soluții eficiente pe termen scurt și în condiții dificile și neprevăzute.

Din această perspectivă, în planul relațiilor externe, pe perioada stării de urgență Președintele României a purtat un dialog intens cu șefi de stat și de guvern din întreaga lume care a vizat, cu precădere, schimbul de expertiză privind măsurile adoptate pe plan național pentru combaterea răspândirii noului coronavirus, asigurarea echipamentelor și medicamentelor necesare, precum și planurile de redresare economică avute în vedere în perioada următoare, inclusiv din perspectiva unui răspuns coordonat la nivelul Uniunii Europene, dar și la nivel internațional.

Acțiunile Președintelui României au avut ca obiectiv prioritar apărarea intereselor țării noastre și sprijinirea cetățenilor români aflați în situații dificile în diferite zone de pe glob. Linia de conduită care a ghidat măsurile dispuse de Președintele României a fost subsumată principiului conform căruia o criză globală de asemenea proporții are nevoie de un răspuns adecvat, inclusiv în planul finanțării, furnizării de bunuri și servicii esențiale și al evacuării pe baza necesităților medicale.

Acțiunile de politică externă au vizat inclusiv gesturi de solidaritate în relația cu țările cele mai afectate de pandemie și din vecinătate. Astfel, Președintele României împreună cu Guvernul României au decis trimiterea în Republica Italiană a unei echipe de medici și asistenți medicali, care au sprijinit eforturile sistemului medical italian în lupta împotriva noului coronavirus.

În semn de solidaritate cu cetățenii Republicii Moldova, în contextul combaterii pandemiei de COVID-19, la 27 aprilie 2020, în acord cu Guvernul, Președintele a aprobat un ajutor complex, constând în desfășurarea unei echipe medicale și o donație de echipamente medicale în valoare de peste 3,5 milioane euro. Sprijinul este cu atât mai important cu cât în acest an se aniversează 10 ani de la instituirea Parteneriatului Strategic între România și Republica Moldova pentru integrarea europeană a Republicii Moldova.

Măsurile privind trimiterea unei echipe medicale și donarea de echipamente medicale, medicamente și dispozitive medicale completează sprijinul mai amplu pe care România l-a acordat cetățenilor Republicii Moldova încă de la începutul actualei pandemii de COVID-19, prin cooperarea constantă a autorităților române, pentru facilitarea tranzitului și repatrierea în deplină siguranță a cetățenilor Republicii Moldova, precum și prin autorizarea exporturilor de medicamente, dispozitive medicale și materiale sanitare achiziționate din România. Ulterior, membri ai echipei desfășurate în Republica Moldova au făcut parte și din echipa medicală găzduită de Garda Națională a Statului Alabama, în cadrul misiunii românești de sprijinire a poporului american în eforturile de gestionare a crizei de COVID-19.

În acest context, pe perioada stării de urgență, Președintele României a purtat convorbiri telefonice cu omologii din SUA, Estonia, Turcia, Israel, Italia, Germania, Bulgaria, Egipt, Franța, Georgia, precum și o convorbire cu șeful guvernului spaniol axate pe problematica crizei epidemiologice generate de nou coronavirus și pe modalitățile de cooperare pentru contracararea răspândirii acestuia.

Cu prilejul convorbirii telefonice cu Președintele SUA, cei doi șefi de stat au trecut în revistă măsurile adoptate pe plan național în ambele state, rezultatele acestora, precum și planurile de acțiune în perioada imediat următoare în domeniile medical și economic. În context, Președintele Donald Trump și-a manifestat intenția de a trimite României ventilatoare pentru dotarea spitalelor. Cei doi președinți au reafirmat, cu acest prilej, angajamentul comun pentru soliditatea Parteneriatului Strategic bilateral, precum și pentru consolidarea cooperării în domeniul securității și cel economic.

În cadrul convorbirilor cu Președinții Italiei, Germaniei și Franței și respectiv cu șeful guvernului spaniol, Președintele a subliniat aportul numeroșilor cetățeni români care lucrează în structurile sanitare din țările respective și care contribuie la efortul comun de a alina suferințele celor afectați de pandemie.

Cu ocazia convorbirii telefonice cu Președintele Republicii Federale Germania, domnul Frank-Walter Steinmeier, Președintele României a încurajat o cooperare strânsă între autoritățile române și germane pentru combaterea efectelor negative asupra lucrătorilor români care activează în Germania, în special asupra celor cu contracte temporare, respectiv asupra lucrătorilor detașați și sezonieri.

În cadrul convorbirii cu Președintele Republicii Franceze, domnul Emmanuel Macron, Președintele României a evidențiat necesitatea unui răspuns european solid, organizat și solidar la nivelul Uniunii Europene. În acest sens, Președintele a subliniat că trebuie să acționăm în comun pentru a construi un sistem de sănătate puternic și sustenabil la nivelul Uniunii Europene.

Alte acțiuni de politică externă au inclus transmiterea unui mesaj de solidaritate cu poporul britanic în corespondența purtată cu Alteța Sa Regală, Prințul de Wales.

III. MĂSURI NECESARE PENTRU PREVENIREA ȘI ÎNTĂRIREA CAPACITĂȚII DE RĂSPUNS A STATULUI ÎN CAZ DE EPIDEMIE

Criza generată de proliferarea infecțiilor cu noul coronavirus și acțiunile necesare combaterii epidemiei din ultimele luni au scos în evidență o serie întreagă de deficiențe la nivelul marilor sisteme publice, începând cu sistemul sanitar și continuând și cu educația, administrația ori cadrul legislativ.

Efectele pandemiei de COVID-19 se fac simțite din plin la nivel global, iar perspectiva unei evoluții ciclice a virusului obligă statul român să continue măsurile pentru a crește capacitatea de gestionare a unei asemenea crize pe multiple planuri: medical, ordine publică, educație, asigurarea serviciilor publice și, mai ales, în ceea ce privește creșterea rezilienței economice, pentru a gestiona coerent riscurile și amenințările viitoare. Pentru creșterea capacității statului de a se raporta eficient, proactiv și adecvat la impredictibilitatea evoluției situației sanitare sunt necesare eforturi consistente.

Provocarea majoră în acest caz este asigurarea unui răspuns adecvat și eficient din partea statului în combaterea riscurilor epidemice și a consecințelor acestora, pregătirea corespunzătoare a procedurilor și disponibilitatea numărului relevant de personal medical, precum și luarea măsurilor necesare de protecție.

Dialog structurat între sistemele publice și acțiuni interinstituționale coordonate

Pentru a răspunde eficient unei situații de criză, instituțiile trebuie să colaboreze și să se coordoneze în acțiunea lor publică, fie că este vorba de ministere și/sau agenții, fie că este vorba de relația dintre Guvern și Parlament.

Deși de o stringentă necesitate, comunicarea interinstituțională și accesul reciproc la baze de date nu mai sunt suficiente. E timpul ca, de la simpla consultare, instituțiile să treacă la dialog structurat și la forme stabile de cooperare și colaborare. Comitetele interministeriale, de exemplu, aduse în prim-plan de necesitățile gestionării crizei de COVID-19, ar trebui implicate în elaborarea unor politici publice trans-sectoriale. Realitatea a demonstrat că nu se mai poate gândi strict sectorial, majoritatea chestiunilor de interes public nu mai pot fi soluționate de către un singur minister sau o singură agenție. Criza a arătat că fără o abordare multi-sectorială - în care, spre exemplu, protecția socială se împletește cu măsuri fiscale susținute adesea de fonduri europene, sub atenta supraveghere a autorităților care veghează la sănătatea publică - problemele care apar nu se mai pot rezolva rapid și eficient.

Reprezentanții Guvernului în teritoriu, prefectul și liderii structurilor deconcentrate trebuie să aibă o relație funcțională, care să depășească disensiunile partizane și afinitățile politice cu aleșii locali, cu conducerea consiliului județean, cu primarii și cu alți lideri reprezentativi ai comunității. Într-un context care privilegiază principiile descentralizării și subsidiarității, un stat puternic are nevoie de o relație flexibilă, dar eficientă între autoritățile centrale și cele locale. De la colaborarea episodică, accelerată temporar de situații de criză, trebuie trecut la un dialog sistematic și structurat. Autoritățile centrale trebuie să întărească și mai mult funcția de sprijin a autorităților locale pentru a elabora, de exemplu, documentația necesară pentru obținerea de fonduri europene. La rândul lor, autoritățile locale trebuie să se plieze organic pe prioritățile naționale, care au în prim plan reforma marilor sisteme (educație, sănătate, ordine publică) și extinderea și consolidarea infrastructurii de transport.

Reformarea și digitalizarea administrației, profesionalizarea funcției publice

Pandemia de COVID-19 a reliefat, o dată în plus, nevoia reformelor coerente, a reconstrucției instituționale și a restabilirii încrederii cetățenilor în instituțiile statului, astfel încât serviciile publice să fie eficiente, transparente și predictibile.

Această criză sanitară a demonstrat cât de importantă este competența în sistemul public și cât de stringentă este nevoia de profesioniști la toate nivelurile administrației publice și în toate sectoarele de activitate.

Reforma administrației nu se poate realiza fără o reformă a funcției publice, fără profesionalizare și cu ignorarea criteriilor meritocratice de selecție și promovare. Clientelismul și incompetența din marile sisteme publice, promovate intens de guvernanțele anterioare, reprezintă un risc major pentru buna funcționare a statului.

Românii au devenit tot mai interesați să participe la procesul de elaborare a deciziilor și sunt tot mai implicați în viața comunităților în care trăiesc pentru că își doresc instituții performante și eficiente, dar și oameni politici și lideri care să servească interesul public, atașați valorii integrității funcției publice. Este nevoie, așadar, de profesionalism și de promovarea specialiștilor care să asigure eficiența instituțiilor publice.

În perioada stării de urgență s-au făcut pași concreți în direcția digitalizării instituțiilor publice. Astfel, actele emise în format electronic de autoritățile și instituțiile publice au putut fi semnate folosind semnătura electronică, autoritățile și instituțiile publice având, de asemenea, obligația primirii documentelor în format digital; totodată s-a realizat un portal unde s-au putut depune documentele necesare pentru șomajul tehnic și s-a creat o platformă de centralizare a datelor despre epidemie. Prin aceste măsuri - pe lângă faptul că s-a redus, respectiv s-a eliminat contactul direct dintre

reprezentanții instituțiilor publice și cetățeni - s-au simplificat o serie de proceduri.

Este important de subliniat că, în cadrul *Indicelui economiei și societății digitale (DESI) 2020*, România ocupă locul 26 la nivelul Uniunii Europene, performanța României fiind identică în patru din cele cinci dimensiuni DESI măsurate, această situație fiind cauzată de progresele lente înregistrate. România are însă cele mai bune rezultate în *dimensiunea Conectivitate*, datorită utilizării ridicate a benzii largi de foarte mare viteză și disponibilității ample a rețelelor de foarte mare capacitate fixe. Referitor la serviciile publice digitale și utilizarea serviciilor de internet, performanța României este cea mai scăzută în rândul statelor membre ale UE. Potrivit Comisiei Europene, indicatorii DESI sunt deosebit de relevanți pentru redresarea economică după criza provocată de pandemia de COVID-19, iar România este foarte avansată în ceea ce privește acoperirea rețelelor de foarte mare capacitate (VHCN) și se situează pe locul 14 în UE în ceea ce privește gradul de pregătire pentru utilizarea rețelelor 5G.

Așadar, România are un potențial important în ceea ce privește digitalizarea, prin implementarea mijloacelor informatice și de comunicații securizate, iar finalizarea acestui proces ar conduce în mod decisiv la eliminarea birocrăției excesive și ar contribui la crearea unui stat suplu, cu mecanisme de funcționare eficiente, aflat în slujba cetățeanului.

Prin urmare, în perioada stării de urgență, prin măsurile de digitalizare luate de autorități, s-a creat un nou standard de interacțiune între cetățeni și stat, standard ce trebuie nu doar menținut, ci și îmbunătățit.

Progresele realizate în materie de digitalizare a serviciilor publice nu trebuie să fie abandonate ulterior încetării acestora ci, dimpotrivă, accelerate astfel încât să devină parte din modul curent de funcționare al administrației.

În acest sens, acțiunile concertate ale Guvernului și Parlamentului ar trebui să vizeze:

- implementarea unei strategii coerente, centralizate și unitare atât în administrația publică centrală, cât și în cea locală;
- regândirea procedurilor și formalităților din administrația publică, în sensul implementării unor mecanisme de comunicare prin mijloace informatice pentru activitățile neesențiale;
- dezvoltarea unui cadru eficient de coordonare și colaborare între instituțiile publice pentru rezolvarea rapidă a solicitărilor venite din partea cetățenilor, simplificarea procedurilor și crearea unei structuri care să colecteze și să integreze date privind accesul la informații și servicii electronice;
- îmbunătățirea accesului la informații și instruirea personalului;
- urmărirea și analizarea performanței și eficienței în sistemul serviciilor publice.

Colaborarea constantă între autorități și societatea civilă în beneficiul cetățenilor

Criza a relevat importanța și vitalitatea societății civile, care a contribuit în mod semnificativ la contracararea efectelor epidemiei de COVID-19. Cu atât mai mult, în contextul actual în care pandemia nu s-a încheiat, este necesar ca autoritățile locale și centrale să intre într-un parteneriat autentic cu organizații ale societății civile pentru a întări acțiunea comună în folosul cetățenilor. Acest parteneriat nu trebuie văzut ca o slăbiciune a statului, ci, dimpotrivă, ca un semn al maturității organizării sociale și politice din țara noastră.

Este important de precizat că factorii de decizie au acordat o importanță crescută relației cu societatea civilă, existând întâlniri între membrii Guvernului și reprezentanții societății civile, ambele părți exprimându-și angajamentul pentru o cooperare susținută (întâlniri sectoriale, preluarea expertizei organizațiilor neguvernamentale în adoptarea anumitor măsuri).

O competiție între stat și organizațiile neguvernamentale este contraproductivă. Complementaritatea dintre cele două a devenit foarte evidentă în lupta cu virusul SARS-CoV-2 și ea trebuie valorificată mult mai bine și după sfârșitul pandemiei și extinsă la mult mai multe domenii. Pentru eficiența acțiunii de răspuns la criză, energia, motivația, expertiza și dorința de schimbare în bine a societății civile trebuie valorificate.

Societatea civilă a avut o contribuție majoră la eforturile de diminuare a efectelor epidemiei de COVID-19, sprijinind sistemul medical prin donarea de aparatură medicală și echipamente de protecție, persoanele aflate în dificultate semnalând și sancționând derapajele autorităților publice, dar și prezentând soluții la probleme punctuale. Indiferent de obiectul de activitate și de proiectele în care erau implicate, foarte multe organizații neguvernamentale s-au alăturat luptei împotriva COVID-19, redirectionându-și resursele în această direcție.

Existența unei societăți civile active reprezintă una dintre condițiile fundamentale pentru o democrație stabilă și funcțională. Criza sanitară generată de COVID-19 a mai arătat cât de importantă este susținerea sectorului asociativ de către stat (crearea unui cadru legislativ coerent și predictibil, folosirea expertizei furnizate de societatea civilă în procesul de elaborare a deciziilor, realizarea unor rețele de comunicare între autoritățile centrale și reprezentanții societății civile etc).

Autoritățile publice trebuie să fie un partener credibil al societății civile și să întărească în mod continuu gradul de cooperare cu organizațiile neguvernamentale, prin acțiuni precum:

- implementarea unui mecanism/cod de colaborare între instituțiile publice și societatea civilă cel puțin pentru situațiile de urgență;

- dezvoltarea unui sistem de coordonare între instituțiile publice și societatea civilă pentru sincronizarea acțiunilor în vederea sprijinirii și protecției cetățenilor;
- acordarea unei atenții sporite categoriilor vulnerabile (familii în situații de risc, copii din medii și familii dezavantajate, persoane cu dizabilități, persoane cu afecțiuni medicale) și identificarea unor măsuri de protecție și sprijin pentru acestea;
- constituirea unor mijloace de consultare, cu regularitate, a organizațiilor societății civile, formarea unor grupuri de experți la nivelul entităților publice care să mențină dialogul cu societatea civilă pe teme importante.

Parteneriat autentic între mediul de afaceri și autorități

În paralel cu dezvoltarea și structurarea sectorială a relației cu societatea civilă, statul trebuie să se deschidă tot mai mult către o colaborare cu mediul de afaceri, mult dincolo de parteneriatele public-privat pentru mari lucrări de infrastructură și profitând în sens bun de disponibilitatea întreprinderilor mici și mijlocii și a marilor companii de a se implica în dezvoltarea comunităților. În timpul stării de urgență, companii cu activitate în domenii foarte diverse fie și-au reorientat producția pentru a contribui la creșterea numărului de măști și echipamente de protecție, fie s-au coordonat ca să facă achiziții necesare sistemului medical sau să construiască spitale. Companiile cu activitate în România au dovedit de multe ori, chiar și înainte de criză, că responsabilitatea lor socială se materializează în mii de proiecte sociale și educaționale. Un stat puternic va fi partener cu mediul de afaceri pentru a contribui la bunăstarea comunităților și a cetățenilor lor.

Identificarea modalităților de combatere eficientă a știrilor false și dezinformării

Gradul de acceptare al măsurilor luate într-o situație de criză depinde și de informarea corectă a cetățenilor și prevenirea propagării *fake-news-ului*. Pandemia de COVID-19 a generat, la nivel mondial, o „infodemie”, caracterizată prin dezinformare și propagarea de informații false legate de virus. Organizația Națiunilor Unite a semnalat că aceste acțiuni influențează negativ răspunsul autorităților față de criza de sănătate publică și creează confuzie și neîncredere în rândul populației. De asemenea, la nivelul Uniunii Europene s-au adoptat o serie de măsuri pentru combaterea informațiilor eronate cu privire la asistența medicală, teoriile conspiraționiste, creșterea gradului de sensibilizare cu privire la pericolele dezinformării, promovarea și utilizarea surselor sigure, încurajarea platformelor online să contribuie la combaterea știrilor false și a altor încercări de răspândire de informații eronate prin eliminarea conținuturilor ilegale sau

false.

Cooperarea dintre autorități și cetățeni, crearea unui parteneriat credibil și asigurarea legitimității autorităților publice se pot realiza doar printr-o comunicare transparentă, evitarea instrumentalizării politice a unor teme sensibile și, cel mai important, considerarea interesului public ca fiind prioritar.

În viitor, aceste obiective pot fi realizate și prin următoarele măsuri:

- implementarea unui cod de comunicare publică în perioada stării de urgență și a stării de alertă;
- implementarea unor mecanisme care să asigure informarea corectă a publicului larg;
- dezvoltarea capacității de combatere a informațiilor false, care prezintă un grad ridicat în ceea ce privește alimentarea nesiguranței, prin intermediul sistemului de avertizare a populației în situații de urgență RO-ALERT.

Realizarea unei infrastructuri sanitare funcționale

Pandemia de COVID-19 a exercitat o presiune fără precedent asupra sistemelor de sănătate la nivel internațional. Criza economică emergentă reprezintă în plus o amenințare la adresa sănătății și bunăstării populațiilor.

În România, criza a lovit un sistem grevat de deficiențe structurale, cum ar fi nivelul scăzut al fondurilor alocate sistemului de sănătate sau accesul inegal la asistență medicală. Ca răspuns la pandemie, România a adoptat rapid măsuri menite să consolideze capacitatea sistemului său de sănătate și să țină sub control transmiterea virusului. Astfel, printre măsurile de răspuns imediat adoptate, România a achiziționat produse medicale esențiale și a inclus decontările pentru tratarea COVID-19 în pachetul minimal de servicii pentru persoanele neasigurate.

Relaxarea restricțiilor nu înseamnă sfârșitul pandemiei, încheierea acesteia necesitând un efort susținut din partea Guvernului, dar și a cetățenilor pentru a continua suprimarea și controlul virusului. Guvernarea corectă a sistemului de sănătate, analiza datelor epidemiologice pentru a lua decizii informate, tehnologiile digitale pentru susținerea măsurilor de sănătate publică și comunicarea cu populația rămân instrumente de bază pentru gestionarea tranziției către o viață normală. Sprijinul social și economic pentru atenuarea efectelor devastatoare ale COVID-19 rămâne de asemenea o componentă cheie în acest proces.

Capacitatea sistemului de sănătate de a identifica, izola, testa și trata toate cazurile, de a depista și carantina persoanele cu care au intrat în contact cei bolnavi trebuie dublată

de măsurile preventive de la locul de muncă, care includ distanțare fizică, facilități de igiena mâinilor și monitorizare termică.

Actuala criză sanitară a relevat o dată în plus deficiențele sistemului de sănătate autohton, ca și necesitatea unei reformări radicale a acestuia. Deficitul considerabil de forță de muncă în sectorul sănătății, precum și infrastructura medicală învechită, problemele legislative, organizatorice și financiare, lipsa medicamentelor, gradul limitat de continuitate și integrare între diferitele niveluri de îngrijire, disparitățile regionale și problema accesului la servicii medicale în rândul grupurilor cu venituri reduse și persoanelor în vârstă sunt elemente care slăbesc reziliența sistemului de sănătate. Pe termen lung, îmbătrânirea populației și migrația sunt probleme care exercită o presiune din ce în ce mai mare asupra sustenabilității acestui sistem.

În acest context, îmbunătățirea rezilienței sistemului de sănătate și a capacității sale de a răspunde la șocuri reprezintă o provocare majoră. Criza actuală a demonstrat necesitatea elaborării de planuri de pregătire pentru eventualele situații de criză din sectorul sănătății, care să includă, în special, strategii îmbunătățite de achiziții, lanțuri de aprovizionare diversificate și rezerve strategice de materiale sanitare esențiale. Acestea sunt elemente-cheie de care trebuie să se țină seama la elaborarea unor planuri mai ample de pregătire pentru situații de criză. Un stoc stabil de echipamente medicale și de protecție, posibil a fi produse la nivel național, este esențial, alături de sprijinul continuu pentru tratamente eficiente și sigure, care pot reduce mortalitatea și presiunea pe sistemul medical.

Vor fi necesare investiții pe termen lung pentru a consolida sistemul de sănătate din România prin asigurarea disponibilității personalului și a echipamentelor medicale necesare, prin promovarea cercetării medicale și prin îmbunătățirea acoperirii și a accesibilității serviciilor de sănătate pentru toți cetățenii, inclusiv prin utilizarea *serviciilor de e-sănătate*. Dezvoltarea unui acces rapid și echitabil la diagnosticare, dar și la medicamente și vaccinuri sigure, de calitate, eficiente și accesibile constituie de asemenea un obiectiv important.

În eventualitatea unui al doilea val al pandemiei sau a unei noi pandemii, sistemul de sănătate trebuie să fie pregătit să ofere toată gama de servicii necesare pentru prevenirea, diagnosticarea, izolarea și tratarea pacienților. Pentru aceasta este necesară extinderea rapidă și semnificativă a capacității maxime de urgență a serviciilor publice de sănătate și de laborator, precum și asigurarea pregătirii și protecției personalului din prima linie.

Astfel, pe lângă planificarea continuă a activităților din sectorul sănătății, atât pentru răspunsul la COVID-19, cât și pentru alte aspecte cruciale din sistemul sanitar trebuie să ne asigurăm că există forță de muncă suficientă în sistemul de sănătate publică și că acesta are capacitatea de a face față unor provocări asemănătoare în viitor. Elaborarea abordărilor strategice pentru pregătirea, modelarea și sprijinirea forței de

muncă din domeniul sănătății, în conformitate cu nevoile de servicii implică corelarea politicilor publice de formare a profesioniștilor din domeniul sănătății cu nevoile reale de servicii medicale, creșterea investițiilor în forța de muncă din domeniul sănătății și al asistenței sociale, sprijinirea permanentă a profesioniștilor din domeniul sanitar.

Menținerea nivelului de pregătire și disponibilitate pentru a răspunde la provocări similare actualei pandemii impune o estimare a necesarului de personal și logistică, simulări în cadrul unor scenarii noi, cu elaborarea de planuri adaptabile și flexibile, instruirea constantă a personalului, precum și dezvoltarea unui mecanism de finanțare suplimentară.

Totodată, pentru îmbunătățirea siguranței pacienților și protejarea celor care lucrează în domeniul sănătății este necesară adaptarea permanentă a ghidurilor pentru asistență medicală, regândirea fluxurilor și circuitelor de pacienți și logistice.

Pentru asigurarea nediscriminatorie a furnizării serviciilor de sănătate la nivelul întregii populații, importantă este utilizarea proactivă a sistemelor informatice de management al sănătății populației privind asistența medicală primară, îmbunătățirea și optimizarea platformelor pentru furnizarea serviciilor (video, telefon, internet), precum și consolidarea coordonării între asistența medicală primară, serviciile sociale și asistența socială.

Experiența internațională a arătat că este posibil ca șocurile economice și cele din sănătate să poată fi atenuate, prin acțiuni politice coerente, adoptate în timp util. Ca atare, devine imperativă o schimbare de paradigmă care implică abordarea frontală a problemelor structurale și conturarea unui cadru strategic stabil al instituțiilor din sistemul de sănătate românesc, cu criterii și standarde care să vizeze toate fațetele domeniului sănătății, pe baza unei legislații coerente și predictibile și transpus în politici publice bine orientate și sustenabile.

Relansarea economică și continuarea măsurilor de sprijinire a domeniilor competitive

Criza generată de coronavirus și-a pus amprenta asupra economiei naționale într-un mod care a obligat la eforturi pentru menținerea locurilor de muncă din economie și mutarea în online a activităților, acolo unde a fost posibil. Multe dintre soluțiile adoptate de Guvern în acest sens, și care s-au dovedit eficiente, sunt rezultatul unui dialog constructiv cu mediul de afaceri. Această criză a dovedit în primul rând necesitatea unei schimbări de fond a modului în care autoritățile statale se raportează la implicarea partenerilor de dialog social în deciziile guvernamentale. De asemenea,

parcursarea acestei perioade de criză a demonstrat că actualul model de dezvoltare al României și-a atins limitele, riscând deja să compromită obiectivele de creșterea economică pe termen lung.

Un nou model economic pentru țara noastră înseamnă accelerarea digitalizării, securitate energetică, investiții în infrastructură și dezvoltarea de competențe relevante pentru piața muncii. De aceea, pentru perioada următoare se impune ca autoritățile să vină cu mai mult decât un plan de acțiune pentru eliminarea treptată a restricțiilor.

Flexibilizarea pieței muncii, inclusiv prin finanțarea unor scheme de adaptare a programului de muncă, sau încurajarea telemuncii, precum și gestionarea riscurilor de șomaj prin forme concrete de sprijin acordat de stat angajatorilor, sunt măsuri care pot menține un echilibru pe termen scurt pe piața muncii. Pe termen lung, însă, este nevoie de creșterea rezilienței și a capacității de adaptare, atât a angajaților, cât și a angajatorilor.

Sunt disponibile, la nivel european, fonduri și instrumente dedicate sprijinirii statelor membre în efortul de gestionare a efectelor economice ale pandemiei. România va beneficia din plin, din această perspectivă, de avantajele calității de membru al familiei europene. Instrumentul european de sprijin temporar pentru atenuarea riscurilor de șomaj în situație de urgență (SURE) este doar un astfel de exemplu.

În perioada următoare, România are nevoie de măsuri active de ocupare a forței de muncă și de protecție socială care să prevină înlocuirea, în sectoarele profund afectate, a șomajului tehnic cu șomajul, și să gestioneze mai eficient integrarea pe piața muncii a grupurilor vulnerabile.

Economia românească are nevoie de sprijin din partea statului pentru a proteja locurile de muncă din economie și a menține liniile de producție pe piața internă. Forța de muncă din România, inclusiv românii reveniți de la muncă din străinătate, necesită suport concret pentru a nu ajunge în situații limită generate de pierderi ale veniturilor sau creșteri ale cheltuielilor. De aceea, este importantă menținerea, în primă fază, a unor măsuri care și-au dovedit deja eficiența.

Este vital ca angajații și companiile din România să aibă acces la instrumentele financiare prin care să primească un sprijin real, cum sunt schemele de asigurarea a necesarului capitalului de lucru, creditele cu garanții de stat, scheme de ajutor de stat pentru investiții noi și pentru reluarea sau reconversia activităților economice.

Tot în sprijinul companiilor, pot veni instrumente financiare noi, cum sunt investițiile private într-un fond de investiții de tip *private equity*, dedicat domeniilor economice strategice, sau proiecte de investiții publice și private finanțate printr-o bancă românească de dezvoltare, asemănătoare altor bănci europene de dezvoltare.

În ceea ce privește infrastructura de transport, se impune o prioritizare a proiectelor de infrastructură de transport, care să răspundă cerințelor noilor elemente de politică

europeană și internațională, apărute după adoptarea Master Planului General de Transport, cum sunt: Pactul Ecologic European, Mecanismul pentru o Tranziție Echitabilă, Inițiative UE pentru Mobilitatea Militară, Inițiativa celor 3 Mări, Inițiativa Blue Dot Network, Coridorul M. Neagră - M. Caspică, etc.

Este necesară accelerarea implementării proiectelor majore, care răspund cerințelor obiectivelor strategice, coridoarelor internaționale și europene de conectivitate, bazate pe criterii cum sunt datele de trafic, analize cost-beneficiu, cerințe de mobilitate militară, relevanța TEN-T, impactul asupra mediului, maturitatea proiectelor.

Printre exemplele de proiecte prioritare de infrastructură de transport se numără Autostrada Pitești-Sibiu (L2, L3), Drumul expres București-Craiova, Autostrada Brașov-Bacău, calea ferată Craiova-Caransebeș, calea ferată Giurgiu Frontieră-București, Rețeaua de acces Dunăre D.A.N.U.B.E, dezvoltarea aeroportului Constanța.

Sunt necesare investiții în infrastructura energetică strategică, utilizând eficient resursele financiare prevăzute în programele de investiții ale companiilor naționale și fondurile europene, pentru asigurarea creșterii ponderii energiei curate în mixul energetic, mărirea procentelor energiilor verzi - eoliene și fotovoltaice - în mixul energiei electrice, stocarea la scară mare a energiei electrice etc., cu asigurarea respectării cerințelor Pactului Ecologic European.

Sunt necesare ample programe de investiții publice, finanțate din fonduri europene, în modernizarea comunităților locale, dezvoltarea infrastructurii de sănătate și a celei de învățământ, în fiecare regiune istorică a României.

Domenii cum sunt cercetarea și inovarea, sau digitalizarea întreprinderilor mici și mijlocii, au de asemenea oportunități serioase de finanțare din fonduri europene nerambursabile dedicate.

În toată această perioadă, tehnologiile digitale de ultimă generație au transformat economia și societatea într-un ritm accelerat ca răspuns la nevoia de adaptare la schimbările impuse de distanțarea socială. Fie că vorbim despre telemuncă sau cumpărături online, despre adaptarea modelelor de afaceri sau automatizarea proceselor de producție, ori despre comunicarea cu instituțiile statului, numitorul comun generat de această criză a devenit prezența în online.

În contextul în care în prima parte a anului 2020, urmare a măsurilor impuse de necesitatea gestionării crizei sanitare, au avut loc evoluții pozitive semnificative în ceea ce privește digitalizarea României, în perioada imediat următoare ar trebui abordate cu prioritate aspecte ce țin de contextul pandemiei, de recuperarea decalajelor și de consolidarea tendințelor pozitive. Există rezultate bune care au fost deja obținute, însă acestea ar trebui consolidate.

Într-o lume în care aproape totul poate fi cuantificat, consemnat și transformat, avem nevoie de politici care să asigure protecția reală și efectivă a cetățenilor cu privire

la datele personale, de standarde noi privind securitatea cibernetică, de sisteme inteligente care să transforme și orașele noastre în unele inteligente. Pe termen mediu și lung, obiectivul principal ar trebui să rămână valorificarea potențialului de inovare.

O nouă strategie națională privind digitalizarea ar trebui să urmărească în egală măsură convergența cu strategia europeană în materie de digitalizare și direcțiile globale de evoluție în domeniul IT&C, pornind de la o analiză atentă a ultimelor evoluții ale Indicelui Economiei și Societății Digitale.

Sunt necesare eforturi suplimentare pentru accelerarea digitalizării administrației și sprijin pentru digitalizarea întreprinderilor, care să vizeze în egală măsură dezvoltarea de competențe, stimularea interesului pentru utilizarea noilor tehnologii și creșterea accesului la resurse digitale.

Următorul cadru financiar european multianual va genera accesul la resurse considerabile, iar România ar putea beneficia din plin de avantajele sale competitive în sectorul IT&C.

De aceea, din perspectiva obiectivelor privind transformarea digitală, ar fi bine ca proiectele ce urmează a fi dezvoltate să nu genereze noi vulnerabilități, ci să vină în întâmpinarea unor nevoi reale ale comunităților, să genereze economii de scară și să consolideze inițiativele sustenabile.

Într-un context global și regional tot mai competitiv, România trebuie să privească mai departe și să se orienteze spre un model al schimbărilor structurale în economie, care să asigure creșterea durabilă prin investiții.

Pregătirea noului an școlar în condiții de maximă siguranță. Accelerarea reformelor în sistemul educațional

Pandemia generată de virusul SARS-CoV-2 impune, pe termen scurt și mediu, o adaptare rapidă a sistemului de educație, pentru a recupera eventualele decalaje apărute prin predarea exclusiv online, pentru a garanta continuitatea procesului de învățare-predare-evaluare și pentru a asigura sănătatea elevilor, studenților, profesorilor și a celorlalte categorii de personal.

Pe durata stării de urgență, lipsa resurselor tehnice necesare predării online atât în rândul elevilor, cât și al cadrelor didactice a fost una dintre principalele probleme în asigurarea continuității procesului educațional. Așadar, este necesară asigurarea resurselor tehnice (hardware, software și de acces la internet) pentru toți elevii și cadrele didactice care nu dispun de acestea, în vederea pregătirii pentru redeschiderea școlilor

în septembrie 2020. Numai în acest mod se va asigura funcționarea eficientă a unui mecanism complementar de predare online atunci când situația o impune.

Măsuri speciale trebuie luate pentru a reduce eventualele decalaje acumulate de către elevii care au avut un acces limitat la resurse educaționale.

Este important ca pe durata vacanței școlare să existe o evaluare calitativă a conținuturilor rămase nepredate sau insuficient parcurse în anul școlar 2019-2020, precum și a celor planificate pentru anul școlar 2020-2021, pentru a stabili ce se va recupera, ce se va preda și ce se va elimina din actul de predare-învățare-evaluare, permițând adaptarea planificărilor pentru anul școlar viitor.

Resursa tehnică și revizuirea conținuturilor educaționale trebuie dublată însă de existența unei platforme naționale unice disponibilă pentru toate unitățile din învățământul preuniversitar, care să permită inclusiv derularea de activități de interacțiune video cu elevii, un catalog online, monitorizarea activității cadrelor didactice și accesul la o bibliotecă virtuală (unde sunt stocate manualele școlare, diverse cărți și auxiliare, exemple de lecții video, etc).

Tot din perspectiva măsurilor pe termen scurt, trebuie create din timp premisele pentru respectarea normelor de distanțare socială, pe cât posibil. În acest context, pe de o parte, este important să nu mai fie depășit numărul maxim de elevi/clasă stabilit pentru învățământul preuniversitar, prin derogări care permit depășirea acestuia, iar pe de altă parte, să fie reevaluate spațiile disponibile pentru derularea în noile condiții a procesului educațional. O posibilă soluție ar putea fi reprezentată de dezvoltarea de consorții școlare între două sau mai multe unități de învățământ, autorizate/acreditate, cu avizul inspectoratului școlar și cu acordul autorității publice locale sau identificarea/realizarea de spații suplimentare, conforme cu destinația de învățământ. Pentru învățământul superior, regulile de distanțare socială pe durata cursurilor, laboratoarelor, seminariilor și altor activități cu rol educațional trebuie să fie respectate.

Toate aceste măsuri, trebuie bazate însă pe o strategie clară și consecventă pentru desfășurarea anului școlar 2020-2021 în condiții optime, de calitate și siguranță.

Închiderea școlilor a dus la limitarea accesului la educație pentru un număr ridicat de elevi, iar instrumentele utilizate pentru a menține contactul între cadre didactice și elevi au fost de multe ori alese ad-hoc la nivelul fiecărei clase. Pentru a permite oferirea unei educații eficiente și de calitate în situații de criză, când prezența fizică nu este posibilă, este importantă dezvoltarea competențelor digitale, atât în formarea inițială și continuă a cadrelor didactice, cât și în educația elevilor și studenților.

Perioada pandemiei a dus la proliferarea unor informații false și la evidențierea unor curenți în cunoștințele de bază ale unei părți a populației, cu privire la regulile de igienă și profilaxie, prevenția bolilor infecțioase și modalitatea de transmitere a virusurilor. În acest sens, este importantă derularea consecventă a unor programe de

educație pentru sănătate, la toate nivelurile educaționale, predate de personal specializat, care să includă printre altele module de igienă, prevenție, transmiterea bolilor, etc.

Un plan de investiții pentru a aduce întreaga infrastructură școlară la un nivel acceptabil din punct de vedere al igienei (grupuri sanitare, acces la apă și canalizare sau dotarea cu produse de igienă) s-ar dovedi util și în alte contexte epidemiologice (de exemplu, în sezonul de gripă).

Tot din perspectiva infrastructurii - în contextul suprapopulării unităților de învățământ, în pofida scăderii populației școlare - trebuie raționalizată rețeaua școlară și echilibrată repartizarea colectivelor de elevi (crearea de consorții școlare, reabilitarea sau construirea de noi spații etc).

Închiderea școlilor a dus la creșterea impactului pe care îl au sprijinul direct al familiei, nivelul de educație al părinților și accesul la instrumente online. Astfel, reducerea inechității prin măsuri de sprijin dedicate elevilor vulnerabili a devenit obligatorie și urgentă. Aceste măsuri trebuie să compenseze cel puțin parțial diferențele generate de investițiile private inegale pe care familiile le fac în educația copilului.

O parte dintre măsurile adoptate în prezent ar trebui continuate. În acest sens, ar trebui generalizată distribuirea de materiale didactice în format electronic, inclusiv înzestrarea bibliotecilor universitare cu versiuni electronice ale cursurilor, articolelor de specialitate sau cărților utilizate de către studenți. Derularea înscrierii și admiterii online este un alt exemplu de bună practică, existent de altfel și în alte state ale Uniunii Europene, care ar putea fi generalizat și după trecerea pericolului pandemiei.

Pe termen lung, este important să potențăm lecțiile învățate și să oferim soluții eficiente pentru problemele identificate. În această notă, modernizarea infrastructurii și a practicilor din sistemul de învățământ, în acord cu evoluțiile sociale și tehnologice, nu mai poate trena.

Un element cheie din proiectul „România Educată” este asigurarea unei baze normative predictibile și orientate spre obiective asumate la nivel de sistem. Recenta epidemie cauzată de virusul SARS-CoV-2 a demonstrat nevoia prioritizării unor obiective de politică publică în educație pe termen lung. O strategie relevantă trebuie să țină cont de nevoile existente la nivel de sistem, dar și de problemele stringente cu care se confruntă societatea românească în relație cu procesul educațional. Problemele care trebuie abordate urgent includ calitatea slabă și aspectele de inechitate care derivă de aici (inclusiv nivelul ridicat de analfabetism funcțional), rata ridicată de părăsire timpurie a școlii, lipsa de conexiune între sistemul de educație și piața muncii, lipsa de adaptare a procesului educațional la schimbările apărute în societate și în cunoașterea științifică. În funcție de aceste priorități poate fi concepută organizarea activității educaționale în timpul unor situații excepționale și pot fi alocate eficient resursele necesare continuității activității de predare-învățare-evaluare în orice condiții.

Aceste probleme sistemice au fost deja evidențiate deja în cadrul proiectului „România educată”, iar soluțiile au fost structurate în șapte domenii de acțiune: cariera didactică; profesionalizarea managementului educațional; echitatea sistemului educațional; învățământul profesional și tehnic; educația timpurie; autonomie, calitate și internaționalizare în învățământul superior și evaluările elevilor și studenților. Ameliorarea cadrului normativ, investițiile și dezvoltarea de politici în baza unei strategii unitare reprezintă direcții importante în transformarea acestor șapte domenii de acțiune. Așadar, acest proiect național include reperele necesare, pilonii, principiile, obiectivele și măsurile care pot genera un sistem de educație flexibil, personalizat, de calitate pentru toți beneficiarii săi. Soluțiile pe care le propune pot oferi răspunsuri la o parte din problemele generate de pandemie, dar mai ales la deficiențele cronice ale sistemului de educație.

Un aspect important în transformarea sistemului de educație este și o reformă legislativă, bazată pe o viziune unitară. Actuala lege a educației, care a introdus în forma ei inițială o serie de reforme importante, a fost amendată până la punctul la care și-a pierdut coerența internă. Pentru a întări consistența și coerența reglementării, este nevoie ca partidele politice să își asume un parteneriat real cu actorii relevanți din educație, pentru îndeplinirea obiectivului comun de a genera o creștere sustenabilă a calității rezultatelor în sistemul de educație, inclusiv a nivelului de echitate generat de acesta.

Securitatea cetățenilor și creșterea capacității administrative a instituțiilor

Din punctul de vedere al securității României, este nevoie de instituții publice eficiente, care să garanteze, pentru generațiile viitoare, posibilități de dezvoltare într-o țară cu o administrație profesionistă, eficientă, orientată către cetățean și interesul public și o infrastructură modernă, în pas cu progresul tehnologic, care stimulează creativitatea și inovarea, cu un răspuns adaptat și eficient în fața riscurilor, amenințărilor și vulnerabilităților cu care ne putem confrunta bazat pe continuitate, adaptabilitate, flexibilitate, reziliență și predictibilitate.

În scopul garantării unui nivel ridicat de securitate și prosperitate cetățenilor săi, este necesar ca statul român să depună eforturi susținute pe linia consolidării capacității administrative a instituțiilor sale, astfel încât acestea să poată acționa concertat pentru:

- creșterea eficienței sistemelor naționale de prevenire și gestionare a situațiilor de criză, interne și externe, militare sau de natură civilă, mecanismelor de cooperare interinstituțională și capabilităților de combatere a amenințărilor asimetrice și hibride, capabile să asigure reziliența statului în situații de urgență ori de criză și să permită funcționarea continuă a instituțiilor și a serviciilor esențiale;
- dezvoltarea, precum și consolidarea securității și protecției infrastructurilor

critice;

- asigurarea capacității, coerenței și eficienței sistemelor naționale de prevenire și gestionare a situațiilor de criză, interne și externe, militare sau de natură civilă.

În vederea asigurării coordonării unitare la nivel național a tuturor instituțiilor cu atribuții în managementul pandemiei de COVID-19, a fost activat Centrul Național de Coordonare și Conducere a Intervenției (CNCCI) și s-a asigurat suportul operațional pe palierul ordinii publice, prin Centrul Național de Conducere Integrată (CNCI).

Pentru a acționa eficient pe întregul spectru de crize, de la măsurile de prevenire a crizelor până la apărarea colectivă, România are în vedere implementarea completă a Sistemului Național de Management Integrat al Situațiilor de Criză (SNMIC). Acest sistem trebuie să asigure un nivel optim de pregătire și planificare operațională, și funcționalitate a tuturor structurilor de decizie și execuție cu responsabilități în domeniu, pentru gestionarea întregului spectru al crizelor interne sau externe și, în același timp, să aibă capacitatea de a răspunde adecvat diferitelor situații de criză, asigurând autonomia subsistemelor componente, astfel încât acestea să poată deveni operaționale și să reacționeze în funcție de natura și amploarea crizei.

În domeniul ordine publică și managementul situațiilor de criză și protecție civilă, direcțiile de acțiune se înscriu în liniile cuprinse în Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024, respectiv:

- creșterea gradului de siguranță a cetățenilor prin protejarea vieții, integrității corporale și a dreptului de proprietate al acestora;
- perfecționarea Sistemului Național de Management Integrat al Situațiilor de Criză prin îmbunătățirea cadrului legislativ de cooperare interinstituțională și prin atragerea de resurse necesare instituțiilor cu atribuții în gestionarea situațiilor de criză, în baza unui proces riguros și eficient de planificare;
- adaptarea cadrului legislativ aplicabil în domeniul ordinii și siguranței publice, în corelare cu evoluțiile sociale, riscurile identificate și nevoile concrete de legiferare, în vederea maximizării eforturilor de prevenire și combatere a situațiilor de risc, cu impact în planul ordinii publice și siguranței cetățeanului;
- securizarea frontierei, în special a celei care este frontiera externă a Uniunii Europene, în vederea combaterii migrației ilegale;
- asigurarea resurselor umane, a mijloacelor materiale, financiare și informaționale, precum și a unui nivel sporit de cooperare inter-instituțională necesare menținerii și dezvoltării capacității operaționale a instituțiilor abilitate, în baza unui proces riguros de planificare;
- reconfigurarea sistemului de ordine și siguranță publică, prin utilizarea eficientă a capacităților existente și prin creșterea numărului de personal operativ, care să ducă la consolidarea capacității de prevenție și reacție imediată, precum și a capacității de reziliență/adaptare instituțională în situații de risc;

- îmbunătățirea proceselor decizionale - dezvoltarea capacității de prevenire și anticipare, prin analiza și evaluarea integrată a riscurilor și asigurarea managementului operațional integrat pentru gestionarea evenimentelor publice și cu impact în planul ordinii și siguranței publice;
- consolidarea capacității administrative și operaționale a structurilor responsabile cu menținerea, asigurarea și restabilirea ordinii publice prin alocarea dinamică și flexibilă a resurselor instituționale, în corelare cu evoluția criminalității;
- dezvoltarea unor parteneriate cu comunitățile locale pentru identificarea problemelor cu care acestea se confruntă în zona de siguranță publică și a modalităților de acțiune comună pentru soluționarea lor;
- regândirea și modernizarea programelor de pregătire atât la nivel academic, cât și al instituțiilor de formare profesională inițială și continuă, în scopul dobândirii de către cursanți a abilităților practice necesare prevenirii și combaterii eficiente a riscurilor la adresa ordinii și siguranței publice;
- dezvoltarea procesului integrat de gestionare a situațiilor speciale și de criză în domeniul ordinii și siguranței publice și a consecințelor acestora - managementul integrat al acțiunilor complexe, al situațiilor speciale și de criză;
- creșterea capacității de intervenție și a mobilității structurilor de ordine și siguranță publică, în vederea asigurării unei reacții rapide și eficiente în cazul producerii unor situații speciale și de criză;
- asigurarea resurselor materiale și umane necesare instituțiilor cu atribuții în gestionarea situațiilor de criză, în baza unui proces de planificare;
- creșterea capacității de răspuns și de gestionare a situațiilor de urgență, inclusiv prin creșterea gradului de încredere a populației în instituțiile responsabile;
- pregătirea instituțiilor și a populației pentru situații de criză și de urgență civilă, inclusiv prin desfășurarea de exerciții și antrenamente de mobilizare, dar și prin cooperare internațională;
- pregătirea decidenților și personalului din structurile de intervenție pentru acțiune și decizie în situații de criză;
- dezvoltarea unui sistem de intervenție rapidă în situații de urgență, prin asigurarea sustenabilității sistemului militar de medicină de urgență și de medicină operațională și, adaptarea serviciilor medicale și a pregătirii personalului medical în conformitate cu tendințele demografice și epidemiologice;
- participarea la mecanismele internaționale de sprijin reciproc în caz de dezastre naturale și antropice, și afirmarea pe plan internațional a României în calitate de contributor la dezvoltarea sistemelor de situații de urgență din alte state și acordarea de sprijin în domeniul protecției civile;
- perfecționarea și modernizarea sistemelor alternative de alarmare, înștiințare și avertizare a populației, concomitent cu dezvoltarea sistemului de comunicare în cazul crizelor generate de situații de urgență majoră;

- crearea în rândul populației a unei culturi a prevenirii, prin pregătirea activă și continuă a populației pentru a reacționa la producerea unei situații de urgență majoră;
- eficientizarea răspunsului Administrației Naționale a Rezervelor de Stat în situații de criză și de urgență civilă prin:
 - acumularea de produse pentru constituirea stocurilor rezerve de stat cu finanțare de la bugetul de stat;
 - împrăștierea stocurilor rezerve de stat;
 - acumularea de stocuri de urgență, inclusiv cu finanțare din credite externe și a stocurilor de conjunctură, cu aprobarea Guvernului;
 - păstrarea îndelungată a stocurilor rezerve de stat în condiții de deplină siguranță cantitativă și calitativă;
- modernizarea Institutului Cantacuzino prin extinderea capacității de cercetare-dezvoltare, reluarea producției de vaccin și dezvoltarea de noi produse farmaceutice;
- permanentizarea unui grup de comunicare strategică la nivelul Ministerului Afacerilor Interne, compus din specialiști în comunicare de la toate instituțiile cu responsabilități în domeniul managementului situațiilor de criză și protecție civilă;
- consolidarea Sistemului național pentru managementul situațiilor de urgență, ca parte componentă a SNMIC, prin îmbunătățirea cadrului legislativ cu incidență în situațiile de urgență, în acord cu cerințele europene și nevoile crescânde ale societății;
- îmbunătățirea permanentă a gamei de servicii oferită de compania ROMARM, astfel încât să satisfacă nevoile de material și echipamente necesare în gestionarea unei pandemii, similar celei de COVID-19;
- încurajarea cercetării științifice în domeniul apărării, al tehnologiilor duale și a promovării rezultatelor acesteia, inclusiv prin parteneriate cu universități, institute de cercetare, reprezentanți ai mediului privat sau ai sectorului ONG, generalizând exemplele de bună-practică deja existente;
- realizarea și menținerea unor capacități militare, gata de acțiune permanent, care să asigure o reacție imediată în situații de criză, în sprijinul Ministerului Afacerilor Interne;
- stabilirea la nivelul Ministerului Apărării Naționale a regulilor de angajare a forțelor în situații de criză și antrenarea militarilor în conformitate cu acestea.

Necesitatea elaborării unui cadru legislativ coerent și modern în privința măsurilor excepționale

Arhitectura constituțională a instituțiilor stării de asediu și a stării de urgență are la bază nevoia unui răspuns prompt la un pericol ce amenință statul și/sau cetățenii săi.

Rolul Președintelui României în instituirea, prelungirea sau încetarea stării de asediu sau de urgență este unul crucial și derivă chiar din rolul său constituțional de reprezentant al statului și de garant al independenței naționale, unității și integrității teritoriale, respectiv cel de a veghea la buna funcționare a autorităților publice. Decizia Președintelui României de a institui starea de urgență se transmite Parlamentului în 5 zile de la luarea acesteia, în vederea încuviințării. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în cel mult 48 de ore de la instituirea stării de asediu sau a stării de urgență și funcționează pe toată durata acestora.

Așadar, întregul mecanism al instituirii stării de urgență este expresia unui raport între cele două autorități legitimate direct prin exercitarea suveranității naționale prin alegeri. Regimul măsurilor excepționale, astfel cum a fost gândit de legiuitorul constituant, nu poate fi rezumat la simplul răspuns al autorităților la un pericol la adresa statului sau a cetățenilor săi, ci indică modul în care trebuie construit acest răspuns din perspectiva rolului constituțional și al raporturilor dintre aceste două autorități fundamentale ale statului.

Potrivit art. 93 din Constituție, Președintele României este autoritatea care instituie starea de asediu sau starea de urgență în întreaga țară ori în unele unități administrativ-teritoriale, însă această competență se exercită potrivit legii. În acest sens, art. 73 alin. (3) lit. g) din Constituție prevede că regimul general al stării de urgență face parte din categoria unora dintre cele mai importante relații sociale ce pot fi reglementate prin lege, respectiv domeniul legii organice.

Din 1991 și până în anul 1999, România nu a avut un cadru legal subsecvent dispozițiilor constituționale ce reglementează regimul stării de urgență. În contextul mineriadei din ianuarie 1999, Guvernul a adoptat, prin ordonanță de urgență, o reglementare generală pentru instituirea măsurilor excepționale prevăzute de art. 93 din Constituție, care a fost aprobată de Parlament abia cinci ani mai târziu, în anul 2004, prin Legea nr. 453/2004. Din 2004 și până în prezent, acest act normativ a suferit doar modificări ce vizau punerea de acord a legislației cu obligațiile României de stat membru NATO, cu precădere cu privire la regimul stării de asediu.

Așadar, în exercitarea atribuției de la art. 93 din Constituție, Președintele României a instituit starea de urgență în baza cadrului legal existent, reprezentat de Ordonanța de urgență nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență, act normativ ce s-a dovedit că nu dezvoltă instrumente suficiente pentru un răspuns prompt

Necesitatea elaborării unui cadru legislativ coerent și modern în privința măsurilor excepționale

Arhitectura constituțională a instituțiilor stării de asediu și a stării de urgență are la bază nevoia unui răspuns prompt la un pericol ce amenință statul și/sau cetățenii săi.

Rolul Președintelui României în instituirea, prelungirea sau încetarea stării de asediu sau de urgență este unul crucial și derivă chiar din rolul său constituțional de reprezentant al statului și de garant al independenței naționale, unității și integrității teritoriale, respectiv cel de a veghea la buna funcționare a autorităților publice. Decizia Președintelui României de a institui starea de urgență se transmite Parlamentului în 5 zile de la luarea acesteia, în vederea încuviințării. Dacă Parlamentul nu se află în sesiune, el se convoacă de drept în cel mult 48 de ore de la instituirea stării de asediu sau a stării de urgență și funcționează pe toată durata acestora.

Așadar, întregul mecanism al instituirii stării de urgență este expresia unui raport între cele două autorități legitimate direct prin exercitarea suveranității naționale prin alegeri. Regimul măsurilor excepționale, astfel cum a fost gândit de legiuitorul constituant, nu poate fi rezumat la simplul răspuns al autorităților la un pericol la adresa statului sau a cetățenilor săi, ci indică modul în care trebuie construit acest răspuns din perspectiva rolului constituțional și al raporturilor dintre aceste două autorități fundamentale ale statului.

Potrivit art. 93 din Constituție, Președintele României este autoritatea care instituie starea de asediu sau starea de urgență în întreaga țară ori în unele unități administrativ-teritoriale, însă această competență se exercită potrivit legii. În acest sens, art. 73 alin. (3) lit. g) din Constituție prevede că regimul general al stării de urgență face parte din categoria unora dintre cele mai importante relații sociale ce pot fi reglementate prin lege, respectiv domeniul legii organice.

Din 1991 și până în anul 1999, România nu a avut un cadru legal subsecvent dispozițiilor constituționale ce reglementează regimul stării de urgență. În contextul mineriadei din ianuarie 1999, Guvernul a adoptat, prin ordonanță de urgență, o reglementare generală pentru instituirea măsurilor excepționale prevăzute de art. 93 din Constituție, care a fost aprobată de Parlament abia cinci ani mai târziu, în anul 2004, prin Legea nr. 453/2004. Din 2004 și până în prezent, acest act normativ a suferit doar modificări ce vizau punerea de acord a legislației cu obligațiile României de stat membru NATO, cu precădere cu privire la regimul stării de asediu.

Așadar, în exercitarea atribuției de la art. 93 din Constituție, Președintele României a instituit starea de urgență în baza cadrului legal existent, reprezentat de Ordonanța de urgență nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență, act normativ ce s-a dovedit că nu dezvoltă instrumente suficiente pentru un răspuns prompt

și eficient în fața unei pandemii. Această situație de criză a scos în evidență un paradox: într-o țară cu inflație legislativă și peste 15.000 de acte cu putere de lege, la momentul izbucnirii epidemiei de COVID-19, cadrul legal cuprindea, pe de o parte, dispoziții pe alocuri desuete prin raportare la arhitectura constituțională și instituțională, iar pe de altă parte, nu cuprindea instrumente suficiente pentru a răspunde riscurilor cu care se confruntă în prezent societatea. La acest tablou se adaugă și faptul că, la momentul izbucnirii crizei care impunea instituirea stării de urgență, Parlamentul se confrunta cu o modalitate cel puțin atipică de funcționare, cauzată de lipsa unor proceduri și modalități de lucru de natură să asigure realizarea rolului său constituțional prevăzut de art. 61 din Constituție.

Experiența instituirii și prelungirii stării de urgență a reliefat importanța unui cadru legal unic, predictibil și coerent, a stipulării unor atribuții și responsabilități instituționale clar delimitate. Un astfel de cadru legal nu numai că ar oferi mai multă eficiență acțiunii de răspuns a statului, dar ar face ca reacția instituțiilor și autorităților publice să fie mai predictibilă și mai clară pentru cetățeni, conferindu-i efectele scontate. De aceea, pe durata unei măsuri excepționale, colaborarea loială dintre autoritățile constituționale, un principiu larg dezvoltat în jurisprudența instanței constituționale, devine crucială.

În perioada anterioară stării de urgență, în timpul și chiar după încetarea acesteia, experiența a demonstrat că prin demersurile legislative punctuale ale Parlamentului României, lipsite de o viziune unitară în abordarea acestei situații, coerența și eficiența unora dintre măsurile guvernamentale au avut de suferit. Prin modificări punctuale ale unor acte normative, s-a accentuat impredictibilitatea cadrului normativ deja deficitar. În timp ce Guvernul adopta măsuri menite să asigure coerență și unitate în răspunsul la situația pandemică, prin legile adoptate în această perioadă s-a ajuns la o fragmentare a responsabilităților sau la suprapuneri de competențe ale actorilor instituționali implicați. Același lucru s-a întâmplat și în ceea ce privește actele normative prin care au fost instituite măsuri de protecție socială sau de natură economică menite să susțină eforturile de depășire a acestei crize de către cetățeni și mediul de afaceri.

În mod evident, cadrul excepțional pe care îl reprezintă starea de urgență, cu implicații asupra exercițiului drepturilor și libertăților fundamentale, nu poate constitui prilejul unei competiții legislative între autorități în detrimentul cetățeanului. Fiecare măsură ce se impune pentru depășirea situației generate de pandemie trebuie atent apreciată, cu responsabilitate și realism, prin raportare la resursele disponibile ale statului, cu atât mai mult cu cât nu se poate anticipa durata sau evoluția pandemiei.

Este absolut necesară revizuirea actualului cadru legislativ, atât în privința stării de urgență, cât și în privința stării de asediu. Reglementarea constituțională a măsurilor excepționale face trimitere la instituirea „în condițiile legii” a stării de urgență, ceea ce demonstrează că intenția legiuitorului constituant a fost ca instituirea stării de urgență

să fie realizată în baza unui cadru general unic, cuprinzător și coerent care să cuprindă măsuri de o importanță vitală pentru cetățeni, dar și restrângeri ale exercițiului unor drepturi fundamentale, luate în condițiile art. 53 din Constituție, pentru protejarea altor drepturi fundamentale sau însăși a statului. Doar în această modalitate, executivul poate să acționeze prompt și să prevină sau să diminueze efectele unui pericol ce amenință societatea.

Responsabilitatea Parlamentului de a institui un regim juridic coerent, atât pentru starea de urgență, cât și pentru starea de asediu este cu atât mai importantă cu cât Curtea Constituțională a stabilit prin jurisprudența sa recentă că numai legea ca act al Parlamentului poate să cuprindă acele măsuri care presupun restrângeri ale exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale.

Intervenția autorității legiuitoare trebuie să fie cât mai rapidă, cu atât mai mult cu cât cadrul legal general cuprinde norme deja declarate neconstituționale, iar situația epidemiologică impune ca autoritățile să fie pregătite în orice moment să facă față unor evoluții nefavorabile.

Corelativ cadrului legal al stării de urgență, și legislația ce reglementează și conceptele de „situație de urgență” și „stare de alertă”, regăsite în cuprinsul OUG nr. 21/2004 privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență, ar trebui regândită pentru asigurarea unei viziuni unitare în acord cu cadrul constituțional ce reglementează rolul Președintelui României și măsurile excepționale.

Pe de o parte, un asemenea cadru trebuie astfel conceput încât să nu dezvolte soluții procedurale conjuncturale care să conducă la instituirea stării de alertă în mod diferit, după cum vorbim de pandemia de COVID-19 sau de alte situații de criză. Pe de altă parte, legiuitorul trebuie să aibă în vedere că nu poate transla regimul constituțional al instituirii măsurilor excepționale la nicio altă măsură administrativă ce se impune a fi instituită într-o situație de criză.

În mod evident, între măsurile excepționale prevăzute de Constituție și orice alte măsuri administrative ce se impun a fi luate în situații de criză, există diferențe substanțiale determinate de intensitatea pericolului, de impactul asupra drepturilor și libertăților fundamentale, precum și de rolul autorităților constituționale implicate în instituirea acestora. Cadrul legislativ al fiecăreia dintre acestea nu trebuie să se suprapună și nici să permită posibilitatea surmontării dispozițiilor constituționale prin recurgerea în situații de criză la măsuri administrative croite pe modelul constituțional al instituirii măsurilor excepționale. Astfel de soluții legislative reprezintă în sine o vulnerabilitate întrucât în fața unui control de constituționalitate, dincolo de consecința inaplicabilității normei, lasă autoritățile fără instrumente de reacție rapidă în gestionarea unei situații de pericol.

Din această perspectivă, este nevoie ca întregul cadru general al măsurilor excepționale să fie revăzut, actualizat și corelat cu realitățile sociale, păstrându-se un

echilibru între flexibilitatea soluțiilor de natură să răspundă unor provocări din ce în ce mai diverse ale societății actuale și concretețea și claritatea acestora, astfel încât să ofere Executivului instrumente concrete ce permit acestuia o intervenție promptă, în beneficiul protejării la timp a cetățenilor.

Distinct de regimul juridic al măsurilor excepționale și al măsurilor administrative ce pot fi luate în situații de criză, Parlamentul trebuie să revadă cadrul legislativ și din perspectiva asimilării sau includerii, la nivelul legii, a acelor măsuri care ar conferi pe termen lung un set de mijloace adecvate de natură să întărească capacitatea de răspuns a autorităților în fața unor riscuri.

Totodată, sunt necesare măsuri legislative de natură să asigure organizarea activității în sistemul public și privat, astfel încât o situație precum cea creată de pandemia de COVID-19 să fie evitată.

Extinderea digitalizării în sistemul public ca principal instrument de reducere a birocrăției, un cadru mai flexibil, dar cu reguli clare al derulării raporturilor de muncă inclusiv în sistemul bugetar, prin telemuncă și muncă la domiciliu, organizarea activității educaționale cu accent pe prevenirea îmbolnăvirilor, instituționalizarea măsurilor de distanțare fizică cu respectarea specificului fiecărei activități sunt tot atâtea direcții în care ar trebui să se intervină legislativ. Acestea pun în evidență noi perspective asupra modului în care până la izbucnirea pandemiei era proiectată reforma instituțională.

Măsurile legislative de protecție socială trebuie analizate și instituite de Parlament în cadrul unui dialog autentic cu Guvernul și toți actorii relevanți, cu responsabilitate față de resursele financiare disponibile și față de efortul întregii societăți de depășire a actualei crize. Astfel de măsuri trebuie să aibă un caracter proactiv și să conducă la protejarea locurilor de muncă, dezvoltarea de noi oportunități și crearea de bunăstare în societate, prin servicii publice suplă și politici eficiente.

Responsabilitate, colaborare loială, legiferare coerentă și predictibilă în acord cu nevoia socială și nu în beneficiul electoral sau de grup, trebuie să fie comandamente esențiale ale desfășurării activității tuturor instituțiilor publice în general și în special în perioada următoare.